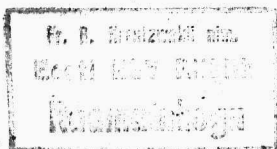

1935

Töö ja Tervis

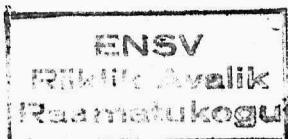
1935

Üksteistkümnes aastakäik

Tegev toimetaja

Leopold Johanson

Vastutav toimetaja

Karl Lukk

SP, = 2763

Eesti Haigekassade Liidu väljaanne

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eesti Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 1

XI aastakäik

1935

Tellimise hind postiga:

aastas . . . . . 100 senti
6 kuu peale . . . . . 55 "
1 " " . . . . . 10 "
Välismaale aastas 150 s.

Ilmub kord kuus.

Talitus ja toim.: Tallinn, Lai tän. 38, k. 4
Telefon 448-35.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad
ja postiasutused.
Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:

1 lhk. . . . . kr. 20.—
1/2 " . . . . . " 10.—
1/4-6.— ja 1/8 lhk. " 3.—
Teisti ees — 50% kallim

ENSV

Riiklik Avalik
Raamatukogu

Tinamürgitused ja töölised.

Arthur Kümmel, keemik.

PE 5250

Raskeimaid ja tõsisemaid kutsetöö haigestusi on kahtlemata tinamürgitused. Tõsisemaid seda rohkem, et tina ja ta ühendite mürgitav efekt ei esine kunagi silmatorikavalt teraval kujul, mis sunniks töölist ettevaatusele kokkupuutumisel tina ja ta ühenditega töö üldprotsessis, teiselt poolt aga varakule abiotsimisele, kui mürgitus juba on tekkimas.

Tina mõju organismile on salajane, hiiliv ja alles pikemal mõjutusel esile ilmuv.

Välismaail on metalltina ja ta ühendite poolt väljakutsutud haigestused juba ammu arvatud nende kutse tööhäiguste hulka, mis võimaldavad kannatanule õiguse töövõimetus sammetele.

Olgugi et tina mõjul tekkinud mürgitused on ammu tuntud ja juriidiliselt neid arvestatakse, on siin veel paljugi tumedat ja vaieldavat. Just viimastel on tööliste seisukohalt võrratu tähtsus. Arstiteaduses vaieldakse veel praegugi selle üle, milline moment võtta mürgituse fikseerimise aluseks, mis õigustaks vastava tasunõude esitamist. Samal ajal, kui ühed autoriteedid nõuavad mürgituse fikseerimiseks tinakoolikute esinemist, nõuavad teised jälle vere algava mürgituse tunnuseid. Kolmandad

peavad jälle „Tüpfel-zellide“ olemasolu iseenesest küllaldaseks aluseks, et põhjendada tinamürgitust, olgugi et kõik teised harilikult esinevad kliinilised sümptoomid võivad puududa.

See kõik võib tuua mitmesuguseid lahkarvamisi ja arusaamatusi kohtupraktikas ja nõudeprotsessis.

Nagu eelpool alla kriipsutatud, on tinamürgitused harilikult hiilivad, kroonilised, kuid juhtub ka, olgugi harva, teravaid juhtumeid. Meie organism on aastakümnete jooksul kokku puutudes tina mõjudega omandanud teatava piirini vastupanuvõime, kohanenud. On teada, et veesiseseadetorudes, joode tud nõudes tekib vee, õhu ja mitmesuguste orgaaniliste hapete mõjul väikesel viisil mürgiseid tinaühendusi, tuntud „plekimaik“, kuid ühelt poolt on nende hulk niivõrd väike, et silmnähtavat füsioloogilist efekti harilikult esile ei kutsu. Teiselt poolt aga tekitavad harilikult vees leiduvad süsihappe ja väävelhappe soolad nendest vees lahustamatuid ühendusi, et nad põhja sades- tuvad.

Samuti katavad vees lahusolevate muldleheliste karbonaadid ja sulfaadid tiheda, kindla kihiga kõik tinaesemete pinnad, et vees enam lahustuvaid tina- sooli ei teki.

Saab aga mõnesugusel põhjusel, kas kangete orgaaniliste või muude hapete mõjul, välja arvatud väävelhape, see kaitsev kiht vigastatud, võib loomulikult oletada suuremate hulkade mürgitavate tinasoolade tekkimist.

Selle juures on tähele pandud, et tinamürgitused olenevad aastaegadest. Näiteks on talvel konstateeritud kaugelt enam tinamürgitusi kui teistel aastaegadel. Nähtavasti on talvel elutiginimused sobivamad tina mõjule organismile.

Ja loomulikult. Et vältida tina ja ta ühendite mürgitavat mõju, et aidata organismil sissesattunud tinahulkade väljatõrjumist, on tarvis terve rida sotsiaalseid ja tervishoidlikke eeltingimusi. Tuleb viibida võimalikult palju vabas õhus; soovitav on paras sport, terve ja kerge toit ja, mis peasi, piinlik puhtus, nii kehaliselt kui riietuses.

Teiselt poolt tuleb aga käitistes, kus tarvitatakse tööprotsessis tinast või tinast koosnevate tööriistade, materjalide jne. rakendamist, korraldada võimalikult otstarbekohane õhupuhastus enne töö algust, siis töö ajal ventilaatorite või jälle ekshausterite abil.

Kuivõrd see suudab tina ja ta ühendite mõju organismile ära hoida, on jällegi suhteline. Igal juhtumil moodustavad praegu Saksamaal tinamürgitused tervelt 10% üldhaigusjuhtumist.

Olukord on tõsisem kui tööliskond ise seda aimab. Üheksas suurimas Belgia emailimistehases korraldatud 152 töölise arstlikul läbivaatamisel leiti, et 40% on „tinavaht“ (Bleisaum), 62% on *basophile Cranulation* ja 31% on mõlemad nähtused koos esinemas.

Harilikult kutsub tina ja ta ühendite mõju esile tina koolikuid, seedimisrikkaid ja kehaosade halvatust. Tinal ja ta ühenditel on omadus mitmesuguste kehast nõrestuvate orgaaniliste hapete ja rasvhapete mõjul lahustuda, ja sel kombel võib tema nahast pooride kaudu tungida lihastesse, verre ja närvidesse tsentrumeini.

Tina- ja metalltolmu mõjutuste all kannatavad töölised akkumulaatorite tehaseist, trükitöölised, kütjad ja katel-sepad. Saksa paberitööstuse ametiühingu aruanne 1932. a. toob juhtumi, kus trükitööline suri vere valgumise

tõttu peaaegu. Arstlik vaatlus konstateeris rasket tinamürgitust.

Samuti kannatavad tinamürgituste all maalrid ja teised dekoratiivtöölised. Saksamaal on keeldud värvidele juure segada üle 2% metalltinatolmu. Erandid on ette nähtud, kuid nende tervishoidlik kontroll on vali. Samuti on keeldud teiste tinavärvidega värvimise tööde võtta poisse ja tüdrukuid alla 18 aasta. Õpilasi on võimalik võtta 16-a., kuid jällegi alluvad nad erilisele tervishoiu kontrollile.

Saksa tapamajade ja lihatöölise ametiühingu (Fleischerei — BG) 1932. aasta andmete alusel haigestus suurima liha- ja vorstitehase seestmistel värvimistöödel maalrina tegutsenud tööline tina sisaldavatest värvidest niivõrd tõsiselt, et peagi suri.

Ehituspraktikas on seal registreeritud ehitustöölise ametiühingu poolt järgmine fakt. Ühe vana lossi restaureerimistöödel tuli eemaldada kiviseintele ja võlvidele maalitud, kuid tuhmunud 1,5 millimeetri paksune keskaegne õlivärvikiht. Palaval ehitushooajal hakkasid töölised seda rasplitega ja raudharjadega ülepeakaela maha kraapima, milline töö kutsus esile suuri tolmuilvi. Otsekohe haigestusid kõik töölised äärmiselt raskekujulisse tinamürgitusse.

Meie maalrite ja tubade dekoraatorite üldine kehaline kidurus ja haigestumised on kõrgeimal määral tingitud just tolmust ja tinavärvide mõjutustist.

Metalltina tolmu ja vahetu mõjutuse kõrval on kaugelt enam tähtsust tinasuitsul. Viimane on metalltina ja õhuhapniku ühendus. Peab ütleva, et tinal ja hapnikul on terve rida eriühendusi, mis kõik üksteisest erinevad värvi ja teiste omaduste suhtes.

Harilik tinasuits, tinaoksuüd, tinahapend, tekib siis imepeene suitsuna, kui tina kuumutame üle 906° C. Tehnikas kutsutakse tinaoksuüdi ka massikotiks. Harilikult pole tal kindlat värvi. On olemas punast, kuid ka kollaseid liike.

Tekkides kõrge kuumuse juures jääb tinasuits pikemaks ajaks mikroskoopilise tolmana õhku hõljuma ja võib nüüd õhuga segunedes rännata hingamisteede kaudu kopsudesse ja seal lagunedes mitmesuguseid haigustusi esile kutsuda.

Vastavalt sellele kannatavad tinasuitsu all metallistid, nagu needistajad, jootjad, autogeensveissijad ja vanade laevade ja masinate leegiga lammutajad.

Saksa praktikast on teada juhtumeid, kus šveissimisvahendite, eriti poropronkstraatide ja šveissimispuulrite tarvitamisel tekkivate tinasuitsude sissehingamine on toonud terava surmaga lõppeva mürgituse. Harilik poropronks sisaldab: vaske — 78%, tina — 11,75%; inglistina — 7,44%; tsinki — 2,7%; rauda — 0,07%; stiibiumi — 0,07%.

Silmas pidades tina ja ta rohkearvuliste tööstuses tarvitusel olevate ühendite hiilivat, kuid laastavat mõju on välistama ametiühingud hakanud otsima ja soovitama oma liikmeile erilisi hingamise kaitseesaldise. Olgugi et nende kaitsemaskide ja teiste kaitseaparaatide kasu ja töövõime on otse käega katsutav, ei või just kinnitada, et töölis-

kond ka kultuurriikides neist eriliselt vaimustatud oleks. Nimelt selle tõttu, et töö kutsehaiguste tekkimine on veel üldse uus probleem. Ka avaldavad kroonilised, salajased mürgitused alles aastate järele oma purustavat mõju. Ja seda kõike tööliskonnale selgeks teha on võrratu töö. Edasi sünnitab vastavate hingamisseadeldiste kandmine harjumatu, vähemalt esiotsa, teatavat ebanugavust, eriti kiires tööhoos. Kuid nendes tööharudes, nagu keemilises tööstuses, kus tekib rohkesti haaravaid ja teravaid gaase, mis vahetumalt mõjuvad silmadele ja hingamisteedele — seal on tööliskond veendunud kaitseesaldeldiste otstarbekohasuses ja vajaduses.

Nagu kaasaja sõjas pole moodne sõdur enam mõeldav gaasimaskita, nii pole ka tööline enam mõeldav gaasi-, tolmu- ja suitsumaskita oma töö protsessis. Järgmises numbris käsitелеме kaitsevahendeid.

Norra haiguskindlustuse korraldus.

Karl Luikk, Tartu Ühishaigekassa asjaajaja.

Mul oli möödunud suvel võimalus tutvuda Norra ja Rootsi sotsiaalkindlustuse korralduse ja asutustega nende riikide pealinnades — Stockholmis ja Oslos. Selleks tutvumiseks andis mulle oma kõlbelse toetuse Eesti Haigekassade Liidu juhatus.

Ma ei hakanud asja õigest otsast peale. Sõitsin Tallinnast välja Haigekassade Liidu rootsikeelne soovituskiri taskus. Asjaga põhjalikult tutvumiseks on vajaline teetasandamine seal, kuhu minnakse. Vastasel korral läheb palju aega kaotsi, et saada õigeile roopaile.

Oslosse jõudes pöördusin esmajoones Eesti kindralkonsuli Alf Bjercke poole, et see viiks mind ühendusse sotsiaalkindlustuse tegelastega. Konsul on suurkaupmees ja värivabrikuri omanik. Teda ei olnud aga kohal, oli puhkusel. Kuid sel päeval oli konsul juhuslikult linnas ja võttis mind hiljem vastu. Kandsin oma asja ette. Kindralkonsul tegi mulle väikese etteheite, et miks ma oma tule-

kut pole teatanud ette. Ta oleks siis varakult mulle tasandanud teed.

Vastuvõtt konsuli juures oli väga lahke. On ju konsul kaupmees ja maailmas ringi liikunud inimene, Saksa maal ülikoolis käinud ja haldab saksa keelt vabalt.

Meie jutt nihkus Rootsi saadiku täitmata kohale. Konsul oli huvitatud, miks meie väikesel riigil on vajaline pidada Skandinaavias kulukat saatkonda. Võiks seda paremal juhul teha üheskoos Lätiga. Oli arvamisel, et meie suhted Lätiga on paremad kui nad on tõeliselt. Jutustasin lahkuminekut Lätist ja imestasin omakord, miks neil Skandinaavias on kaks riiki, mis jooksevad pika kitsa ribana üksteise kõrval. Nüüd järgnes pikk loeng Rootsi ja Norra erinevuse üle, mis enamikult on ajaloolist laadi. Rootsis on püsinud ikka aadel, kuna Norras on aadli hävitanud Norra väikesed kuningad selleks, et kindlustada oma võimu. Rootsis on tiit-

lid ja tiitlita ei osata üldse rääkida. Kuid Norras pole üldse tiitleid, või olgu siis, et mõni suurkaupmees on aukonsul, millega konsul A. Bjercke naljatöönil vihjas endale.

Norralane on iseloomult lihtne, kuid südamik ja loomulik. Rootslasel on palju välist lihvi, mis teeb tema ülesastumise sunnituks ja ebaloomulikuks.

Pealeselle on rootslased maksnud endisel ajal oma sõjavõlga ja kontributsioone Norra osadega, millega norralased on lõplikult ära vihastatud.

Konsul helistas suurimasse Norra haigekassasse (Oslo Trygdekasse, Stortingsgatan 6) ja palus mind võtta vastu. Selgus, et ka siin oli direktor puhkusel. Sinna mineku ajaks määrati järgmine päev kell 10. Pidin pöörduma osakonna juhataja Kool Ryg'i poole. Olin õigel ajal kohal. Nüüd selgus, et selles asutuses on keelteoskus õige piiratud. Isegi osakonna juhataja Ryg ei oska ühtki võõrkeelt. Otsiti siis välja arhiivis töötav noor preili Randi Aspestrand. See hakkas mind eksamineerima, et kas ma ehk ei oskavat prantsuse keelt. Saksa keelt oskas see preili nii palju, et sain teada, mis oli tarvis. Vastuvõtt osakonna juhataja Ryg'i poolt oli siiski sellane, et see jättis soovida. Härra Ryg tuli kohale, kellele siis tõlgi kaudu seletasin, mida tahan. Püsti jala peal seistes anti mulle seletused. Istet ei pakutud. Lühikese intervjuu järele nägin, et nii sellest ajast ei tule midagi välja. Palusin ennast juhtida nais-vabrikuinspektori Betsy Kjelsberg'i juure, Victoria terrasse, kellest teadsin juba Tartust saadik, et ta on väga populaarne ja võõrastevastuvõttlik. Kuid ka see daam oli puhkusel.

Mind juhiti vanema vabrikuinspektori juure, kelle norrakeelne nimetus on „Chefinspektören for fabriktilsynet“.

See härra kõneles laitmatult saksa keelt. Sain temaga toime. Kuid jäi mulje, et see härra on pisut närvlik, nagu hädine, ja nagu ei oleks tal aega. Kogu audientsi ajal ta nagu soris ja otsis midagi paberite ja raamatute virnades.

Vanema vabrikuinspektori juures selgus, et haiguskindlustus ei puutu Norras tööinspektori kompetentsi. Norras on vabrikuinspektsiooni ülesandeks

ainult töökaitse seaduste ja määruste täitmise järelevalve. Inspektori järelevalve alla kuuluvad: 1) kõik käitised, kus tarvitatakse üle ühe hobusejõu mehhaanilist jõudu, 2) käsitöö ettevõtted, kus vähemalt 5 töölise, 3) kivimurrud ja 4) teedehitused ainult tööpäeva pikkuse suhtes; on maksev 8-tunniline tööpäev. Tööinspektori järelevalve alt on vabad laevad, omnibused ja elektriraudteed.

Tööinspektori ringkondi on üle riigi seitse.

Tööinspektori ülesandeist võiks märkida, et ta on kohustatud lahendama üksikute tööliste kaebusi. Kuid suurte töötülide — streikide — lahendamine ei ole enam tööinspektori ülesandeks. Neid lahendab eriline ametkond, mille eesotsas seisab „Rigsmeglingsman“. Sel ametil on keskasutus Oslos ja 5 rajooni ametkonda riigi eriosades.

Tööliste kaebuste lahendamise hõlbustamiseks nõutakse tööandjailt palgalehe pidamist, mida on võimalik kontrollida kohapeal.

Siin selgus ka, et Norras on maksev riiklik haigus- ja õnnetuskindlustus, mida teostab riiklik keskasutus, „Rigstrygdewerket“, missugust asutust juhib laialise võimupiiriga direktor Larsen, kellele alluvad ringkonna kinnituskogud.

Üldist vanaduse vastu kindlustust Norras maksma pandud ei ole.

Kuid riigiteenijad, nende seas ka kooliõpetajad ja raudteelased, on pensioniõiguslikud.

Õnnetuste ja vigastuste vastu on Norras kindlustatud tööstustöölised 1894. a., kalurid 1908. a. ja merimehed 1911. a. alates.

Haiguste vastu ja emade-kindlustus on maksmas tööstus- ja kaubandustöölise kohta 1909. a. alates. Kindlustust laiendati 1915. a. kõigile palgatööliste.

1928. a. andmete järgi on Norras maaelanikke 400.000, kelledest on 175.000 põllutöölise. Neist on kindlustatud 130.000 ehk $\frac{3}{4}$.

Tööpuuduse vastu kindlustust ei ole. Selle asemel korraldatakse riiklike ja omavalitsuste summadega avalikke töid. Peaasjaliselt ehitatakse ja parandatakse

maanteid, missugune töö mägise ja kaljuse maapinna tõttu on küllalt kulukas.

Vanem tööinspektor soovitas mulle haigus- ja õnnetuskindlustuse üle lähemate teadete saamiseks pöörduda riigi kindlustusasutuse „Rigstrygdewerket“ direktori Larseni poole, kes järgmisel päeval, laupäeval, kell 2 pidi olema kohal.

Läksin selle härra jutule. Audients kestis 1½ tundi.

Vastuvõtul selgus järgmist:

Praegu teostatakse haigus- ja õnnetuskindlustust 6. juuni 1930. a. haiguskindlustuse seaduse alusel, missugune seadus on täiendatud 27. mail ja 16. juunil 1933. a.

Uue maksmapandud haiguskindlustuse seadusega on tahetud kaotada need väärnähtused, mis olid tulnud avalikuks varemalt maksvusel olnud haigus- ja õnnetuskindlustuse seaduse teostamisel, missugune seadus sarnanes meie praeguse haiguskindlustuse seadusega.

Näib, et uues seaduses on mindud liig kaugele. Kassaliikme haigekassa juhtimisest osavõtmise õigus on viidud nullini. Lõviosa kindlustusmaksust on pandud kassaliikmele. Arstirohtude saamise õigus on kaotatud.

Kindlustust teostavad haigekassad, missuguseid on arvult umbes 750.

Liikmete arv kõigub 30—100.000 vahel. Keskmise liikmete arv kassa kohta on 800.

On püüe muuta ja ühendada kõiki haigekassasid ringkonna haigekassadeks. Haigekassa ringkond vastab omavalitsuse ringkonnale.

Sundhaiguskindlustuse alla kuuluvad eranditult kõik kodanikud 15. eluaastast arvates, nende hulgas ka riigi- ja omavalitsusteenijad, kalurid, põllutöölised jne. Samuti kuuluvad sundkindlustuse alla õpilased ja volontäärid, ka siis, kui nad ei saa palka.

Sundkindlustuse alla ei kuulu need isikud, kelle aastane teenistustasu ületab 4500 krooni. Sundkindlustusest vaba teenistuspiiri määrab kindlaks igal aastal kuningas. Sundkindlustuse alt väljajäänule on aga jäetud võimalus end kindlustada vabatahtlikult. Vabatahtlikult kindlustatul on kõik kassaliikme õigused. Kuid haigekassa ei saa

riigi- ja omavalitsuse juuremaksu vabatahtlikult kindlustatute pealt.

Kindlustusmaksu ei võeta mitte teatava protsendi suuruses palgast nagu meil, vaid klassisüsteemi alusel, millised astmed on seaduses määratud kindlaks.

Kindlustusmaksudest tuleb tasuda lõviosa töölistel endil. Kindlustusmaksust tasub:

kindlustatu	67%
tööandja	11%
kohalik omavalitsus	11%
riik	11%

Vabatahtlikult kindlustatute eest riik juure ei maksa.

Kindlustusmaksu klassi määrab iga kassaliikme kohta haigekassa, vastavalt tööandja poolt tööliste haigekassasse sissekirjutamisel deklareeritud palga suurusele.

Kindlustusmaks tasutakse nädalamaksudena.

Kui võrrelda Norra kindlustusmaksu nädalamakse meil võetava 6% haigekassa maksuga, siis selgub, et Norra haiguskindlustusmaks on veidi alla 6% palgast.

Kui tööandja on palgalist haigekassa eest varjanud ja see haigestumisel tuleb avalikuks, siis küll haigekassa ravib, kuid kõik kulud kuni ravi lõpuni nõutakse tööandjalt, pealeselle nõutakse sisse maksmata jäetud kindlustusmaks ja trahvitakse tööandjat kuni 300 kr. rahatrahviga.

Palgamaksu teadaandelehti ei saada tööandja haigekassale. Haigekassa maksu arvutab välja haigekassa talle tööandja poolt sissekirjutamise puhul deklareeritud andmete põhjal ja saadab kas igas kuus või iga veerandaasta tagant tööandjale arve kätte temal maksa oleva summa kohta.

Kui kindlustusmaksu ei tasuta vabatahtlikult, siis nõuab haigekassa vastav ametnik maksu sunduslikult sisse otseteed ja ilma politsei abita. Oslo Trygdekasse'l on sellaseid ametnikke 4 ja neil olevat tööd küllalt.

Haigusraha maksetakse vastavalt klassidele ja see kõigub 40—75% vahel töötasust.

Haigusraha kõigub 80 ööri ja 4 krooni vahel päevas. Maksab põhimõtte, et suurema palga saajad saavad

haigusraha proportsionaalselt vähem kui väikese palga saajad.

Haiglasse paigutamisel üksikuile haigusraha ei makseta. Haiglas ravimisel viibivale perekondlikele maksetakse ühe perekonnaliikme juures 25% abirahast, 2—3 perek.-liikme juures 50% abirahast, 4 ja rohkem perekonnaliikme juures 70% abirahast.

Haigusraha maksetakse 26 nädala jooksul igal kalendriaastal, kuid mitte üle 39 nädala järgimööda.

Erand on tehtud tiisikuse- ja väihaiguse puhul, kus maksetakse toetusraha ja antakse kliinilist ravi üheksa kuu kestes.

Lapse sündimise korral maksetakse sünnitusraha 30 krooni, kuid ainult neile liikmeile, kes olid 10 kuud liikmed.

Matuseraha maksab haigekassa 75 krooni. Alla 15-aastaste laste matmiseks antakse toetust 50 krooni.

Arstia bi and mine sünnib: 1) kas lepinguarstide (kontrahi süsteem) või 2) kulude kassaliikmele tasumise kaudu.

Kui kulude tasumise süsteemi alusel antakse arstiabi, siis maksetakse arstistasu nende normide järgi, mis riigi kindlustusameti direktori poolt on kinnitatud. Sellekohane tabel koostatakse iga viie aasta tagant.

Kui arstiabi annavad lepinguarstid, siis tuleb vastav leping kinnitada kindlustusdirektori poolt.

Arstimeid antakse haigekassa arvel ainult tööõnnetuse puhul. Harilike haiguste puhul tuleb aga kassaliikmel arstimid muretseda oma arvel.

Kliinikus ravimine võib kesta 26 nädalat kalendriaastas või 39 nädalat järgimööda. Perekonna abistamisel loetakse perekonnaliikmeiks: naine, lapsed, ja ka vanemad, kui nad on kassaliikme ülalpidamisel.

Haigekassad on riigiasutused ja töötavad riigi kindlustusametuse Rigs-trygdewerket'i kõva kontrolli ja juhtimise all. Haigekassa teenijad on riigiametnikud.

Rigstrygdewerketil (kindlustuse kesk-asutusel) on 115 ametnikku, keda juhivad direktor.

Kassaliikmete omavalitsust haigekassas ei ole. Sellepärast ei ole ka volinike peakoosolekuid.

Haigekassa on juriidiline isik.

Haigekassa tegevust juhib 5-liikmeline juhatus. Juhatus valib kohalik omavalitsus kolme aasta peale. Juhatusse tuleb valida 3 tööliste esindajat, 1 tööandjate esindaja ja 1 esindaja omavalitsuse esinduskogu oma äranägemisel. Esimehe ja abiesimehe valib juhatus oma seast. Tasu saab ainult esimees — Oslo kassas 100 kr. kuus. Teised juhatus liikmed tasu ei saa.

Oslo Trygdekasse juhatus peab kuu jooksul 2 koosolekut. Selle juures on sel haigekassal 116.000 kassaliiget, 80.000 perekonnaliiget ja 21.028 tööasutust.

Kassaametnikud valib juhatus, pal-
kab ametisse kohalik omavalitsus ja kinnitab ametisse riigi kindlustusametuse direktor.

Kindlustusametuse direktor Larsen ütles, et võib arvata, et kassaametnikke ja juhatus liikmeid võiks valida poliitilistel motiividel ka asjatundmatute hulgast. Kuid et seda oleks tehtud, ei saavat tema tõendada. Olevat ametisse seatud tüsedad jõud, nii et kinnitamata jätmise õigust ei olewat ta tarvitanud.

Revisjonikomisjoni valib kohalik omavalitsus. Revisjonikomisjoni liikmed nimetatakse ringkonna revidentideks.

Haigekassade tegevuse kõrgem järelevalve kuulub riigi kindlustusametile.

Haiguskindlustuse seaduse nõude järgi peab koguma tagavarakapitali iga kassaliikme kohta 25 krooni.

Nagu eelpool tähendatud, teostab ka õnnetuskindlustust riigi kindlustusametuse (Rigstrygdewerket), missugusele tegevusele tööandjail ei võimaldu rääkida kaasa.

Tööliste kindlustusühisusi ei tunta. Riigi kindlustusametusel on kohapeal oma esindused. Kuid suuremalt jaolt täidavad esinduste ülesandeid kohalikud ringkonna haigekassad. Nii et mõtete lahkumine ja sellest järgnevad kohtuprotsessid haigus- ja õnnetuskindlustuse organide vahel on tundmata.

Mul oli võimalus tutvuda suurima Norra haigekassa, Oslo Trygdekasse, asjaajamisega. See on n. n. Ortskrankenkasse. Haigekassal on Oslo süda-

mes oma neljakordne kivimaja, kuhu on paigutatud massaaži, elektriravi, röntgeni, kõrguspäikese, vannituse jne. asutused.

See haigekassa on maksuma pannud täielise vaba arsti valiku ja tasub arsti honorari tabeli järgi.

Kliinilise ravi annab omavalitsuse ja eriraviasutuste kaudu. Haigla päevaraha on kindel — kr. 4.50 päevas, mida tuleb pidada Norra elukalliduse juures odavaks.

Haigekassa kantselei koosseisu kuulub 63 ametnikku.

Haigekassa ametnike tööpäev kestab 6 tundi. Seal haigekassas tähendasin, et Tallinna ühise Haigekassa

omaaegne juhatus, kes tahtis kangesti olla pahempoolne, pani kassaametnikele maksuma 8-tunnise tööpäeva.

See haigekassa sarnleb pangaasutusega, mida ta tegelikult ka on. Operatsioonisaalis töötab 18 ametnikku, kelle ülesandeks on igaihel teatavat hulka kassaliikmeid teenida.

Kartoteegikastid on metallist ja käivad väga kergesti kuullaagreil.

Valitsemiskulud on 7% üldkuludest, mis meie oludega ja Oslo kassa suure liikmete arvuga võrreldes tundub pisut suurena.

Järgmises numbris kirjeldan Rootsi sotsiaalkindlustust.

Greeka uus sotsiaalkindlustuse seadus.

Aug. Gustavson.

10. okt. 1934. a. kuulutati Greekas välja uus sotsiaalkindlustuse üldseadus, mis normeerib sotsiaalkindlustust haiguste, sünnituse, tööõnnetuste, vanaduse, invaliidsuse ja surma riskide vastu. Põhimõtteliselt seadus haarab kõiki palgateenijaid, kuid esialgu on tehtud mõningad erandid. Nimelt — seadusele ei allu: majateenijad, põllutöölised, kes ei tööta linnade läheduses, usuliste ühingute teenijad ja töölised, kelle töö ei kesta üle 1 nädala. Seadusele alluvad meremehed.

Sammed. Haiguse ja sünnituse kindlustuse alal antakse sammedid natuuras ja rahas. Natuuras antakse ravi kindlustatule ja tema perekonnaliikmeile kas kodus või haiglas, nagu olud nõuavad. Ravi antakse tasuta, kuid äärmisel korral võib 20% kuludest panna ka kindlustatu peale.

Kuuendast haigusepäevast arvates maksetakse päevaraha, mis võrdub $\frac{2}{3}$ vastava rühma põhipalgast. Päevaraha maksetakse 180 päeva aastas.

Õigus sammedele on vaid siis, kui isik on maksnud kindlustusmaksu vähemalt 50 päeva kestes haiguse algusest loetult eelmise aasta jooksul.

Sünnituse puhul on õigus sammedele kindlustatud naistöölisel ja kindlustatud meestöölise naisel ja tütreil. Sammed

koosnevad arstiabist ja rahalisest tasust. Õigus viimasele on aga vaid kindlustatud naistöölisel ja seda antakse 6

Õnnetus tuleb, kui kaitseabinõud on puudulikud.

näd. enne ja 6 näd. pärast sünnitamist $\frac{1}{3}$ palga suuruses.

Tööõnnetuste ja kutsehaiguste juhtumil on õigus kindlustatul ravile ja sel juhtumil ei või panna ravikuludest osa kindlustatu peale. Samuti maksetakse abiraha, mis on 50% suurem kui haiguse juhtumil maksetav abiraha.

Nende sammude jaoks pole kvalifikatsiooni perioodi. Tööõnnetusele järgneval invaliidsusel maksetakse invaliidsusepensioni, mille suurus on niisama nagu invaliidsusekindlustuselgi, ainult kvalifikatsiooni periood puudub.

Invaliidsuse, vanaduse ja surma puhul maksetakse vastavaid pensione.

Invaliidsuseks tunnistatakse $\frac{2}{3}$ tööjõu kaotust. Pension koosneb põhipensionist + lisapension. Põhipension võrdub 3000 drahmile aastas, kuna lisapensioni suurus oleneb maksetud kindlustusmaksudest.

Vanadusepensioni õigus algab meestel 65. ja naistel 60. eluaastaga ja see arvestatakse täpselt samuti nagu invaliidsusepensionigi.

Vanaduse- ja invaliidsusepension ei tohi aga ületada palka, millist sai kindlustatu viimasel aastal.

Surma korral maksetakse lesele 40% kindlustatu pensionist ja lastele kuni 16. eluaastani või kooliskäivatele 21. eluaastani — 20% igale, või 40%, kui mõlemad vanemad on surnud.

Pensioni kogusumma perekonnale ei või ulatuda üle kindlustatu pensioni.

Tulud. Kindlustuseks tarvilised tulud saadakse kindlustusmaksudest, millest 60% kannab tööandja ja 40% kindlustatu. Kindlustusmaksu suhtes on kõik töölised jaotatud 8 palgarühma.

Keskmiselt teeb kindlustusmaks väl-

ja 7,7% töölise põhipalgast, millest, nagu öeldud, tööline maksab $\frac{4}{10}$ ja tööandja $\frac{6}{10}$. Vajaduse korral riik subsideerib kindlustust.

Organisatsioon. Ateenas kutsutakse ellu kindlustuse keskorganisatsioon osakondadega mujal linnades ning agentuuridega vähemais kohtades.

Keskorganisatsioon allub riiklikule kontrollile ja selle tegelik juhtimine kuulub juhatusele, mis koosneb 11 liikmest. 3 liiget-eksperti määratakse valitsuse poolt ja 4 liiget tööliste, 4 tööandjate poolt.

Kaebuste ja arusaamatuste lahendamiseks kutsutakse ellu esimese ja teise järgu kohus. Esimese järgu kohus koosneb kolmest liikmest: esimeesjurist, elukutseline, kohtunik ja 2 liiget, neist üks tööandjate ja teine tööliste poolt.

Teise järgu kohus või edastikaebainstants asub Ateenas ja koosneb 5 liikmest. Esimeheks on üks kõrgema kohtu liige, 2 liiget-juristi määrab majandusminister ja 2 liiget valitakse tööliste ja tööandjate poolt (1+1). Majandusministeeriumi juures asutatakse sotsiaalkindlustuse nõukogu, mis koosneb ministri poolt määratud 22 eksperdist. Nõukogu ülesanne on avaldada arvamisi sotsiaalkindlustuse seaduse ja määruste kohta, populariseerida sotsiaalkindlustust ja teostada uurimusi sel alal.

Alkoholism ja töölised.

L. Johanson.

Mis on alkoholism?

Alkoholismi all mõeldakse nende kehaliste ja vaimsete vigastuste summat, mis saadakse piiritusejookide ülearuse tarvitamise läbi.

Piiritusejooigid on rahvastele tuntud juba hallist ajast.

Hiinas ja Jaapanis, nii kõnelevad ajaloolised andmed, joodi juba 4000 aastat tagasi riisi-viina.

Moosese 1. raamatust 9. peatükist loeme: „Ja Noa hakkas saama põllumeheks ja istutas viinamäe. Ja ta jõi viinast ja sai joobnuks ja tegi ennast paljaks seal omas telgis.“

Loti tütar ütles öele:

„Tule, jootkem oma isa viinaga...“

Viin esineb piiblis väga sageli ja silmatorkavalt.

Vanade rahvaste kultuuriajalooost kuuleme,

et alkohol on juba vanal ajal olnud inimestele armastatud joogiks.

Eesti lugulaulust teame, kuidas Kalevipoeg jõi nii, et aru kaotas.

Loodusrahvastest teame, et nad tarvitavad uimastavaid jooke ega taha seda jätta kultuur-rahvaste eesõiguseks.

Mis on selle põhjuseks, et alkohol on nii teed leidnud inimkonna keskel juba vanast ajast?

Alkohol on maitseaine. Nagu kõik teisedki maitseained, nii ka alkohol tõstab söögiisu, ärritab seedimistevõimet inimese organismis.

Veel enam :

Alkohol tekitab inimeses rahulolemist, mõnutunnet ja tundeid.

Alkohol kutsub esile inimeses mugava enesetunde ja see on ka üks ta levimise peapõhjusest.

See on alkoholile teed rajanud iga aja rahvaste keskele.

Alkohol joovastab.

Kas on vanasti rohkem joodud kui nüüd? Seda ei tõenda ajalugu.

Koguni selle vastu. Ühes kultuuritõusuga kasvab ka inimestes tarvidus — enesele mõnu luua igasuguste narkootiliste, mürgiste, joovastavate ainetega.

On rahvaid, kus on iseäranis levinud oopiumi, morfiumi ja kokaiini tarvitamine. See on leidnud teed viimasel ajal, iseäranis sõjaajal, ka Euroopasse. Kokaiini üle piiri veost on kõnelnud ajalehed väga tihti.

Kuidas mõjub alkohol inimese organismile?

Alkoholi mõju inimese organismile on meie ajal küllalt täieliselt kindlaks tehtud.

Alkoholi mõju avaldub organismis kõigepealt närvikavas ja inimese keha neis tegevusavaldustes, mis olenevad närvikavast, nagu näiteks rääkimine, käimine, seismine.

Igäüks teab, et viinastunud olekus inimene ei saa loomulikult rääkida: pudistab, kogeleb; ei saa kindlalt seista ja käia, vaid vaarub. Ja seda õige pea — alkoholi sissevõtmise järele. Ruttu avaldab alkohol oma mõju närvikavale.

Edasi mõjub alkohol vaimsele tegevusele: tumestab mälestust, arusaamist, otsustamisvõimet.

Igäüks teab, et viinastunud inimene tihti enese üle isegi igasuguse otsustamisvõime on kaotanud: kõneleb asju ja teeb toiminguid, mida ta kainest peast ei sõandaks, veel enam — mille peale ta kaines olekus hiljem mõtleb otse ehmatus, vastikuse ja tülgastusega. Tihti aga paistab see tegevus talle eneselegi nagu läbi uduloori: ei mäleta!

Ka ügastab alkohol inimese seedimisorgaane, tuues kroonilisi seedimiseldude põletikke, maksakangestusi, kortsutusi jne.; rikub ka vereringevoolu ja väljaheite-elundeid (südan, veresooni, neere, põit).

Kõigepealt aga mõjub alkohol just närvikavale ja meeltele, misjuures need vigastused, mis ta siin esile kutsub, avalduvad väga mitmesugusel kujul.

Võib ütelda: Ei ole ühtki inimese keha elundit või orgaani, mis oleks kindlustatud alkoholivigastuse vastu.

Nagu kõik narkootilised ained, on ka alkohol säärase omadusega, et inimese organism temaga sedavõrd harjub, et iga järgmine kord on tarvis alkoholi suuremal hulgal, et äratada seda mõnutunnet, mis ennem sai vähemaga.

Igale joodikule, kes näiteks pool toopi viina ära juua võib, on omal ajal sama joovastust toonud mõni pitsklaas.

Alkoholirikete tagajärjel muutub selle tarvitaaja — kas varem või hiljem — füüsiliselt jõuetuks, misjuures see oleneb ta kehaehituse vastupidavusest, kui kaua ta suudab vastu panna.

Alkoholirikete tagajärjeks on

ka terve rida vaimseid rikkeid, vähemaist alates kuni kõige raskemate vaimuhaigusteni.

Juba 10—12 kantsentimeetri alkoholi joomise järele väheneb inimese vaimne tööjõud, nagu see psühholoogiliste katsete abil on kindlaks tehtud. Tehakse vigu arvutamise, lugemise ja kirjutamise juures, mida kaines olekus ei tehtaks jne.

Krooniline alkoholi tarvitamine toob paratamatult kogu mõtlemise ja tunnete tegevuse tõmbistamist, misjuures kõige-enne paistab silma tahtejõu nõrkus ja otsustamisvõime puudus. Selle kaasas käivad südame-, närvide, kõhu- jne. haigused.

Mitmesuguste vigastuste tagajärjeks, mis krooniline alkoholitarvitamine toob, on — joomahullustus (delirium tremens), mis kõigepealt avaldub meelte pettuses ja sellest tingitud tegevusavaldustes.

Alkoholi mõjust järeltulevale soole on küllalt kõnelnud.

Vaimurikked, mis alkoholi läbi saadud, võivad avalduda ka teisel kujul, nagu tagakiusamismaania, alkoholisonimine, kadedusmaania jne.

Alkoholi tarvitamise kaasas käib ka moraalinõrkus, mis toob esile iseäranis kaht nähtust:

1) vägivaldteod teiste vastu (tapmised, vargused, peksmine, kaklemine);

2) enesetapmised, mis on südametunnistuse etteheidete, kahetsuse, eluvastikuse tagajärjeks.

Peaaegu kõigi kuritegude juures on alkoholil oma osa.

Et alkoholi kestev tarvitamine inimese elupäevi lühendab, seda näitab surevuse statistika või arvustik üksikute tööalade kohta.

On tehtud kindlaks arvustiku abil, et neis kutseis, kus alkoholi tarvitatakse enam või kus see on harilik nähtus (nagu õllepruulid, viinapõletajad, trahteripidajad, kelderid jne.), surevus on palju suurem kui keskmine surevus teistel tööaladel. Nendel ametialadel on ka podagra, neeruhaiguste, tiisikuse ja teiste sarnaste haiguste, mida alkohol tekitab ja edendab, arv palju suurem.

Ka mõõdukas alkoholi tarvitamine on kahjulik. Puudub piir. Astutakse sellest üle. Üteldakse, et joon, ega sellepärast joodikuks saa.

Kuid, kes on alkoholik või joodik, selle äramääramine ei ole kerge.

Kräpelin peab joodikuks igäht, kes võtab uue portsjoni alkoholi enne kui varem võetud alkoholi mõju organismist on täiesti kadunud. Kui väike see mõõt on, näeme sellest, et 50 grammi (üle 4 loodi) alkoholi (=1,5 liitrit, see on umbes 1¼ toopi õlut) ei lahku pärast magamist öö jooksul inimese organismist. Nii siis, kui iga päev juua 1¼ toopi õlut, rikub see tervist — joodik!

Bleuler peab joodikuks seda, kes alkoholi tarvitamise läbi toob enesele ja oma perekonnale kahju.

1911. a. oli Saksamaal alkoholi tarvitamine

iga haige kohta ümarguselt 71 liitrit viina, 98 liitrit õlut.

Eestis on viinatööstus küllalt tähtsaks tööstusharuks (kartulikasvatuse tõttu), samuti ka õlletööstus (odrad!). Eestis on ka viina- ja õllejoomine suur, ka töölise, haigekassa osaliste, keskel. See ei jäta muidugi oma mõju avaldamata ka haigestuste ja õnnetuste arvu suurenemisele ning haigekassa väljaminekuile.

Kuidas mõjub alkoholi tarvitamine tööliste perekonna eelarve peale?

Meil puudub arvustik.

A d o l f B r a u n, kes seda küsimust on uurinud, näitab, et näiteks Nürnbergis (1901. a. enne sõda) kulus töölise perekonnal alkoholi peale, kui palk oli 1000 marka — 11,25%, 1000 kuni 1250 m. — 10,45%, 1250—1500 m. — 9,35%, 1750—2000 m. — 8,92%, üle 2000 m. — 6,70%. Keskmiselt kulutati joovastavate jookide peale 9,6%, liha peale 10%, hariduse otsarbeks 1,46% sissetulekust.

L a q u e r ütleb, et Saksa töölise perekonna kulu alkoholi peale on 5,1%.

Näeme, et mida suurem palk, seda vähem protsent läheb alkoholi peale.

Mõned arvavad, et alkoholismi kaldumine on päritav. Joodikute laste uurimine on näidanud, et neil on kalduvused joomisse.

Alkoholismi edendab terve rida väliseid põhjusi, mis olenevad sotsiaalsest olukorrast.

Et alkoholismi ja kuritegevuse vahel on tihe side, see on juba ammu tõendatud. Mõnes kohtus näitavad andmed, et 84% kuritegevuse juures alkohol on mõjunud kaasa. Alguses tulevad vähemad seadused ülestatumised. Tahtevõimu nõrkus ja moraaltunde tumenemine võimaldavad suuremaid kuritegusid.

Alkoholismi ja kerjuselise oleku vahel on ka side, misjuures on raske ütelda, kus üks on põhjuseks ja teine tagajärjeks.

Mõni satub kerjuseks selle läbi, et jõi. Teine hakkab jooma seepärast, et oli liig kehv.

Enesetapmise ja alkoholismi vahel on side.

Alkohol sünnitab lühikest aega rahulolemist, mõnutunnet, isegi ajuti töövõimet suurendades, millele hiljem järgneb langus. Alkoholi uputatakse valud, mure, kurbus ja eluraskused.

Siin on ka üks neist põhjustist, miks alkoholi tarvitamine ka kõige kehvema proletariaadi keskel leiab maad. Puudus, nälj, alatoitus, külm, raske kodune elu, korterikitsikus — kõik kutsuvad ellu tarvidust enesuimastamise järele.

Singer toob näiteks kahe tööstuslinna võrdluse.

Ühes on palgad paremad — aastane alkoholitarvitamine vähem, 7,5 liitrit pea kohta; teises on — palgad väikesed, töö ja korteriolud halvad — alkoholitarvitamine suurem kahekordselt, 15,2 liitrit.

Ka teised uurijad, kes töölise elu on tähele pannud, nagu H e r k n e r, tõendavad, et mi-

da paremat palka töölised saavad, mida paremini nad end võivad toita, mida paremad on korteritingimised — seda vähem on alkoholitarvitamine; seal aga, kus on alatoitus, kus elatakse ainult kartulist ja leivast, on alkoholitarvitamine suurem.

Raske elu, viletsus, vaesus — on alkoholismi põhjuseks. Puudub kodu, kus vabal ajal olla. Kodus on viletsus, vaesus, kurbus, rõhutud olek. Puuduvad riided — ei saa kuhugi minna.

Puudub seltskond ja lõbustused, mille järele igal inimesel on tarvidus.

See viib joomaseltskonda.

Muidugi ei anna see seda, mis puudub, inimele aga joovastub.

Näiteks valu all kannataja tahab uimastamist.

Füüsilise ja vaimse jõu liigpingutus, pikk tööpäev — on ka põhjuseks, mispärast tarvitatakse uimastavaid aineid ja joovastavaid jooke. Töölise liig väsinud organism nõuab ergutavaid abinõusid: ergutust saadakse alkoholi kaudu. On terve rida andmeid, mis tõendavad, et ühes tööpäeva lühenemisega väheneb ka alkoholitarvitamine töölise keskel. Kui Prantsusmaal näiteks ühes linnas tööaega 1½ tunni võrra lühendati, siis tuli 25-st joogikohast sulgeda 10.

Ameerika mäetöölise ühiseuse esimees Mitchell ütleb: „Te imestaksite väga, kui näeksite, kui hästi on mõjunud 8-tunnilise tööpäeva maksmapanek mäetöölise peale. Paljudes kohtades avati raamatukogud, töölised anduvad suure huviga seltskonnatööle. Aga veel enam oleksite imestanud, kui näeksite, kuidas on 8-tunnilise tööpäeva maksmapaneku tagajärjel vähenenud mäetöölisel tarvidus joovastavate jookide järele. 8-tunniline tööpäev, mis võimaldab töölisel anduda ka hariduslikele ja seltskondlikele huvidele ja ülesandele, on mõjuv joomise vastu võitlemise abinõu.“

Alkoholismi põhjustavad halvad korteriolud. Ei ole oma elu. Ei saa tuba pidada puhtana. Töö on raske, kodune puhkus variline, kuid see ei ole võimalik.

Kui tahetakse võidelda karskuse heaks, tuleb võidelda ka sotsiaalsete olude paranemise eest.

Ainult suusõnaline kihutus ei aita.

Et töölise keskel alkoholismi vastu võidelda, on tarvis kõigepealt:

1) palgaolusid parandada, toitlustustingimusi tõsta;

2) korteriolusid parandada;

3) vaimset lõbu (teater, ettelugemised, kursused, raamatukogud, kino, võimalus maal liikuda).

Iseseadlik tööline, kes oma õdede-vendade ja enese seisukorda püüab parandada oma tegevuse, isetegevuse, koondumise, koaleerimise läbi, peab olema vaba joomapahest, sest et töölise parem tulevik kohustab iga jõunatukest hoidma, et tuua seda ülesehitavale tuleviku eest võitlevale tööle.

Võitlus prostitutsiooni vastu N. Liidus.*)

O. Pärn.

Nõukogude Liidus võitlus prostitutsiooni vastu lähtub nähtuse põhjuste täielise hävitamise põhimõttest. Sotsialistlik ülesehitustöö teeb selle võimalikuks. Võitlust prostitutsiooniga alati kohe oktoobri-revolutsiooni järele. Naisi hakati süsteemikindlalt juhtima nii majandusliku kui ka kultuurharidusliku ülesehitustöö kõikidele aladele. Nad vabastati ühiskondlikust sõltuvusest ja majanduslikust survest. Emade- ja lastekaitse organisatsioonide arendati ja laiendati hoogsasti ja selle kõrval korraldati ema ja lapse ühiskondlik-juuriidilist kaitset abielulahutuse jne. juhtumisel.

Samaaegselt hävis tööpuudus ja nõudmine naiste tööjõu järele on pidevalt ja jätkuvasi kasvanud, naiste ametiaja kutseoskust korrapäraselt tõstes. Pole siis imestada, et prostitutsiooni peajuuri on õnnestunud lõplikult katki rebida.

See kõik ei ole siiski veel teinud tarbetuks ja ebatähtsaks tervishoidlike ja seaduslike vahendite kasutamist prostitutsioonivastases võitluses. Vastavate abinõude leiutamiseks ja töö üldiseks plaanikindlaks juhtimiseks loodi kohe oktoobri-revolutsiooni järele suurnõukogu, kuhu saatis oma esinduse tervishoiu rahvakomissariaat, punaar mee, ühiskondliku heaolu ja töö- ning kohtuasjade rahvakomissariaadid, ametiühingute kesknõukogu ja naisorganisatsioonid. See ühine nõukogu, mis liideti hiljem tervishoiu rahvakomissariaadiga, avaldas 1922. a. ühes ringkirjas need põhimõtted ja alused, millele nüüdispäevini tugeneb prostitutsioonivastane võitlus N. Liidus. Need on järgmised:

Tervishoiu rahvakomissariaadi ülesandeks on takistada suguhaiguste levimist prostitutsiooni teel. Ühiskondliku heaolu rahvakomissariaadi ülesandeks on juhtida ja ümberkasvatada terveid kutseprostituute, sest puudustkannatajate ja kodutute kõrval on kahtlemata olemas hulk „kutselisi“, kes eelistavad prostituudi „kerget“ elu ühiskondlikult kasulikule tööle. N. Liit peab neid kutselisi ühiskonna vaenlasiks ja „töö eest põgenejaid“, keda koheldakse vastavalt. Nad asetatakse töö-kasvatusemajadesse, kus karmi distsipliini, eeskujuliku juhtimise, kasvatusvõtete, sotsialistliku töövõistluse ja muude meetodide abil püütakse neid ümber kasvatada korralikeks inimesteks.

Ametiühingute kesknõukogu ja selle alaosakondade asjaks on hankida tööd töötule naistele. Taktitudeliste nõuannetega, seltsimeheliku abiga ja tööoskuse tõstmisega püütakse hoida naisi prostitutsioonile kaldumast.

Kohtuasjade rahvakomissariaadi poolt on loodud rida prostitutsioonisse puutuvaid sea-

dusi. Nii ütleb üks kriminaalseaduse paragraaf: „Naise meelitamist sugulisele kooslule isikuga, kellest naine on majanduslikult sõltuv või kellele ta allub, karistatakse vähemalt kolmeaastase vangistusega“.

Üks teine paragraaf lausub: „Isikut, kes teadlikult annab edasi suguhaiguse, karistatakse vähemalt kuuekuise vangistusega.“

Veel mitmed muud seadused on loodud prostitutsiooni vähendamiseks ja suguhaiguste levimise tõkestamiseks.

Naisorganisatsioonid võitlevad prostitutsiooni vastu nii naiste kui ka meeste seas. Esimestele nad selgitavad, kuidas prostitutsioon on vastolus sotsialistliku ülesehitustöö saavutuste ja võitudega. Meestele, „prostitutsiooni õigustajaile“, nad püüavad mõju avaldada ajaleheartiklite, ametiühingute jne. kaudu.

Kohtuasjade rahvakomissariaadi määrus 1934. aastast kohustab endisest hoolsamini pidama silmas kahtlasi maju ja võtma tarvitusele karme abinõusid nende pidajate või omandajate vastu. Tavaliste politseiliste vägivalvavahendite tarvitamine ei ole siiski lubatud, sest N. Liidus ei ole võitluse terav ots sihtitud üksiku prostituudi, vaid prostitutsiooni vastu ühiskondliku nähtena.

Suguhaiguste ravitsusasutuste kõrval on töövarjupaigad tähtsaimaks relvadeks üldise rahvatervishoiu olude parandamise võitluses. Need mõlemad asutused on määratud haigetele prostituutidele ja viimastes tehakse mitmesuguseid töid, nagu: riiete õmblemine, raamatukõitmine, paberkottide ja pappkastide valmistamine j. m. Kui leitakse haige prostituut, saadetakse ta sellasesse varjupaika. Seal ta elatub oma tööga saavutatud teenistusest, ainult arstiabi võimaldatakse asutuse poolt tasuta. Kui alul tööst saadud sissetulekust ei piisa, aitab varjupaik teda.

Iga varjupaiga juures on hoolekandekomitee, mis koosneb esijoones nõukogu naisesindajaist. See komitee valvab prostituutide elu ja käitumist varjupaigas ja aitab teda aineliselt kui ka moraalselt.

Kui prostituut on paranenud haigusest ja õppinud mingi töö või ameti, komitee muretsseb talle töökoha vabrikus. Just niisugust töövarjupaikadel on olnud määratu suur tähendus ja positiivne mõju suguhaiguste vastu võitlemisel. 1929. a. oli N. Liidus 20 sellast varjupaika.

Missugune on prostitutsiooni praegune seisukord N. Liidus, sellele on raske vastata, sest pole täpset arvustikku. Aga nagu ülalöeldust selgub, pole N. Liidus prostitutsioon lubatud nähtus. Igal juhtumil kõikide prostitutsioonivastases võitlusest osavõtivate asutuste ja organisatsioonide statistilised andmed tõenda- vad prostitutsiooni kiirekujulist hävimist. Üks näide sellest selgub statistikast, mis registreerib juhtumid, mil suguhaigus on saadud prostituteerijailt. Neid juhtumeid oli 1914. a.

*) N. A. Semashko sulest ilmus hiljuti väljaanne: Health protection in the U. S. S. R. Alljärgnevas anname lühikese kokkuvõtte nimetatud raamatu huvitavaimast peatükist, mis käsitleb võitlust prostitutsiooni vastu.

Moskvas 56,9% kõigist juhtumest; 1924. a. protsendimäär oli juba 31,7 ja 1931. a. ainult 9,8 protsenti. Sama arengusuund on märgatav teisteski suurlinnades.

Kogu maal on märgata suguhaigustesse haigestumise juhtumite vähenemist. Võitlusel

prostitutsiooniga on olnud tulemusi. Rahvas on ühes sellega vabanenud suguhaigustest. Saadud andmeile tugedes loodetakse vastavates N. Liidu ametlikes ringides, et teise viis-aastaku lõpuks on prostitutsioon hoopis hävitatud.

Demokraatlikud riigid, eelarve, fašism ja sotsiaalkulud.

Demokraatlike maade valitsuste kohus esitada riigi eelarved parlamendile, kelle nõusolekuta ei saa kasutada tulusid mingeiks kuludeks, kindlustab parlamendile ja tema kaudu kogu rahvale kaasaráakimise õiguse avaliku rahanduspoliitika alal. Lugematu arv valitsusi on eelarve-vaidlustel langenud seepärast, et nad pole tahtnud arvestada rahvaesindajate, seega ka rahva, tahtevaldust selle üle, kuidas maksustada riigikodanikke või kuidas kasutada maksudena sissenõutud summasid. Ega siis asjatult peeta kõigis demokraatlikes maades poliitilise elu kõrguspunktiks eelarve-vaidlusi, mis ühtaegu on ka antud maa demokraatia vastupeegelduseks. Igal aastal käib eelarve-vaidlustel võitlus kahe frondi vahel küsimuse üle, kuidas kasutada riigi tulusid. Iga aasta puhkeb ikka uuesti võitlus kapitali ja töö, tööstuse ja põllumajanduse, relvastuse ja rahupoliitika vahel. Iga maa majanduspoliitika leiab vastukäija eelarves, samuti ka ta kaubanduspoliitika, välis-, sotsiaal- ja kultuurpoliitika. Seda peab ikka jälle täie selgusega tuletama meele kõigile neile, kes teevad valesid järeldusi demokraatia kokkuvõrsemisest mõnedes küllalt tähtsates riikides, just nagu oleks demokraatia kui niisugune kõlbmatu ja nagu tema abil ei saaks korraldada ja juhtida rahvaste elukäiku. Kuid vahend pole veel sellepärast halb, et pole osatud teda õigesti kasutada.

Kui demokraatlike maade eelarveid, mis peavad käima läbi avaliku arvustuse tulest ja saama rahvaesinduse poolehoiu osaliseks, enne, kui nad astuvad jõusse, võrrelda fašistlike maade eelarvetega, siis saab otsekohe ja veenvalt selgeks, kuivõrd ka halb demokraa-

tia on ikkagi palju parem võimutsevast diktatuurist. Sest fašistlikes riikides määrab diktaator üksi, missuguseist allikaist võtta tulusid ja kuidas neid kasutada, ilma et keegi saaks sealjuures kõnelda kaasa või otsustada küsimusi teisiti kui tahab seda diktaator. Maksu-maksjalt ja riigikodanikult ei küsi keegi, mida arvab tema kogu asjast, talle ei anta võimalust oma esindajagi kaudu kõnelda kaasa. Fašistlikus riigis on eranditult kõik diktaatorliku võimavalduse objektideks.

Ei tarvitse demokraatlike ja fašistlike maade eelarveid terves ulatuses kõrvutada, et näha, mis tähendab demokraatlik eelarve kontrolli õigus ja mida sellega suudetakse — halvemal juhul — hoida ära. On küllaldane võrrelda vaid eelarvete eriliselt tüübilisi külgi. Me jagame eelarved demokraatlikes ja fašistlikes riikides kahte gruppi. Koondame grupp A-sse kulud politsei, kohtute ja sõjaväe ülalpidamiseks ja grupp B-sse kulud kultuuri, hariduse ja sotsiaalse hoolekande alalt. Võrdluseks kasutame viimaste aastate andmeid, mille daatum on märgitud klambreis. Saame järgmise pildi: Demokraatlikes maades: Prantsusmaal (1934. a.) tõusevad A. kulud 12,7 miljardi ja B kulud 10,3 miljardi frangini. Inglismaal (1934./35. a.) grupp A-s 156 miljonit naela ja grupp B-s 377 miljonit naela. Ameerika Ühisriikides (1932./33. a.) grupp A-s 1,5 miljardit dollarit ja grupp B-s 2,9 miljardit doll. Rootsis (1933./34. a.) gr. A — 145 miljonit krooni, gr. B — 686 miljonit krooni. Danis (1933./34. a.) gr. A — 84 milj. kr., gr. B — 375 milj. kr. Belgias (1933. a.) gr. A — 1,7 miljardit fr., gr. B — 3,9

miljardit fr. Hollandis (1933. a.) gr. A — 161 miljonit fl., gr. B — 486 miljonit florini.

Nii siis, demokraatlike maade eelarved, kuigi suure erinevusega, on selle poolest sarnased, et rõhuv enamus neist kulutab rohkem kultuurilisteks, hariduslikeks ja sotsiaalpoliitilisteks otstarveteks, seega rahva rõhuva enamuse, ka vanema kihi, huvides.

Sootuks vastupidine on eelarve pilt kõigis diktaatorlikes maades. Olgu siin toodud mõned näited. Fašistlikus Itaalias (1932./33. a.) läks grupp A-le 7,6 miljardit, gr. B-le seevastu ainult 3,8 miljardit liirat. Austrias (1934. a.) gr. A — 240 miljonit, gr. B — 126 miljonit šillingit. Bulgaarias (1932./33. a.) gr. A — 1,7 miljardit ja gr. B — 1,1 miljardit levat. Leedus (1932. a.) grupp A — 74 ja grupp B — 47 miljonit latti. Poolas (1933./34. a.) gr. A — 1,1 miljardit zloti ja gr. B — ainult 426 miljonit zł. Portugalis (1931./32. a.) gr. A — 633 ja gr. B — 288 miljonit eskud. Hispaanias (1934. a.) gr. A — 963 miljonit, gr. B — 745 miljonit pesetat. Ungaris (1933./34. a.) grupp A — 218 ja grupp B — 146 miljonit pengot. Rumeenias (1933./34. a.) gr. A — 7,9 miljardit, gr. B — ainult 4,6 miljardit leid. Jääb üle veel vaid fašistlik Saksamaa, mille eelarve on väga salapärane ja varjatud, kuid olemasolevate avalike andmete järgi ta 1934./35. aasta eelarves on gr. A-s 1,6 kuni 2 miljardit marka, kuna grupp B kuludeks võib arvata kõige rohkem umbes 900 miljonit marka.

Arvude kõrvutamise tõendab üht asjaolu vastuvaidlematuult: fašistlikes ja pool-diktaatorlikes riikides, mille eelarveid ei saa kontrollida mingid demokraatlikud asutused ja kus võimukandjad ei ole kuidagi vastutavad avalikkuse ees, kuivavad kokku kultuuri, hariduse ja sotsiaalse heaolu kulud ning suurenevad töötava rahva arvel vahetpidamata relvastatud jõu, politsei, sõjaväe ja sõja ettevalmistamise kulud. See järgneb, kinnitame veel kord, ainult

neist avalikult teada antud arvudest üksikute riikide eelarveis. Kuid ei tarvitse ometi olla nii naiivne, et uskuda fašistlike riikide ametlike dokumente. Avaldatakse ainult absoluutseid miinimum-summasid. Ja mida totaalsem fašistlikus mõttes on riigivõim, seda suuremad on ka peidetud summad, mis kulutatakse A grupis. Ei tarvitse karta väga palju eksimist, kui ütelda, et fašistlike riikide relvastumisfondid on

Tarvitage kaitseprille!

Käitistes, kus see tarviline, peavad töölised töö juures tarvitama kaitseprille, et ära hoida silmavigastusi. Kahjuks aga jäetakse sageli, uskudes, et ega õnnetust juhtu, kaitseabinõu tarvitamata. Selle tagajärjeks võib olla silmanägemise kaotamine.

mitmekordselt suuremad demokraatlike riikide omadest.

Ühenduses sellega peab aga juhtima tähelepanu veel ühele tähtsale asjaolule. Demokraatlik eelarve heakskiitmise ja kontrolli õigus sunnib valitsusi hoolitsema eelarve tasakaalu eest. Demokraatlikes maades mõjutavad need tugevad jõud, mis ei lase teha kergemeelselt võlgu riigi arvel. Kui ühel aastal ei saada viia eelarvet ots-otsaga kokku, milline nähtus tuleb avalikuks kriisi puhkemisel, siis juba järgmisel aastal sunniti valitsust teostama seevõrd kokkumõeldu, et saavutati tasakaal, ning eelmise aasta puudujäägi kattetaks korraldati pikaajalisi riiklikke laene. Demokraatliku kontrolliõiguse puudumine fašistlikes riikides on tinginud asjaolu,

et nende riikide võlg on kasvanud vahetpidamata määran, kus see hakkab täiesti laostama riigi rahandust. Selle tagajärjed annavad end aga töötavale rahvale pikapeale tunda veel palju kibedamini kui muud fašistliku diktatu-

ri otsekohesed reaktsioonilised sammud sotsiaalkindlustuse ja töökaitse alal: nad võtavad rahvalt töövilja ja õõnestavad viimseni ta kindlusetunde. Fašism muudab rahva kerjaste karjaks.

J. G. B.

Sindi Ühine Haigekassa kassaliikmeile korraldamas arstiabi.

Sindi Ühise Haigekassa volinike peakoosolek otsustas möödunud aastal kassaliikmeile arstiabi korraldamise võtta enda kätte alates 1. jaanuarist 1935. a. See küsimus tekitas kohapeal ja ka välispool teatavat elevust.

Sindi haigekassa kassaliikmeskonnas olid võtnud maad mitmesugused voolud, mis käisid üksteisele diametraalselt vastu. Nii soovis vabriku ametnikkond, et kõik jääks vana viisi ja arstiabi andmine vabriku valitsuse korraldusse. Kardeti kaotada oma seniseid soodustusi, haiguse korral täie palga saamist, mudaravi võimalust jne.

Sindi haigekassa ühendamist Pärnu Ühise Haigekassaga pooldasid Pärnu Ühise Haigekassa ja 4-da jaoskonna tööinspektor. Kuid Sindi haigekassa liikmeskonnas tekitas see ettepanek tugevat opositsiooni.

Tööspektsioonil oli arvamine, et Sindi Ühine Haigekassa ei suuda iseseisvalt korraldada arstiabi, ja et selles küsimuses eksisammude astumist hoida ära, soovitati kuulata nende haigekassade arvamist, kus juba pikemat aega kassaliikmete ravi on haigekassa kaudu korraldatud.

Sellast arvamist küsiti Eesti Haigekassade Liidult, Narva Ühiselt ja Tartu Üldhaigekassalt ja paluti nende esindajaid kohale, et küsimust selgitada kohapeal kõigekülgselt ja tööliste üldkoosolekul selle kohta anda seletusi. Kohale sõitsid 12. detsembril eelnimetatud asutuste esindajaina V. L u k s e p p Rakverest, E. K e s p a i k Narvast ja K. L u k k Tartust.

Kohapeal olukorraga tutvudes selgus, et Sindi vabriku poolt korraldatud arstiabi on mitmeti osutunud puudulikuks, mis isegi teravishoiu järelevalve asutuste poolt on tõendatud. Sellest asjaolust oligi tingitud arstiabi andmise haigekassa korraldusse võtmise otsus. Üle 1000-liikmelise kassaliikmete pere ja nende perekonna liikmete arstiabi vajaduse rahuldamiseks on vabriku valitsus pidanud üheainsa (loe: i i h e a i n s a!) arsti. Miks ei näinud seda meie arstide organisatsioonid, kes nii väga on valvel vaba arstivaliku võimaluse eest?! Haigekassa inhatuse ettepanek, et veel teine arst seataks ametisse, ei ole leidnud tarvilist vastutulekut. Küll on tehtud haigekassale ettepanek, et maksku haigekassa arstile palk, siis vabriku valitsus palkab!

Et vabriku valitsuse poolt ei olnud ega ole mingit vastutulekut haigekassale, nähtub ka sellest, et praegu Sindis olemasoleva haigla

est on vabriku valitsus nõudnud 500 krooni kuus üüri, mis teeb välja poole arstiabi maksumust.

Sindi haigekassa juhatuse poolt esitatud andmetega ja eelarvetega tutvumise järgi jõuti otsusele, et Sindi haigekassa on elujõuline ja suudab kassaliikmeile arstiabi andmist korraldada otstarbekohaselt. Oma arvamise kandsid väljast kutsutud asjatundjad ette haigekassa juhatusele, kellega ühine koosolek peeti ära ja anti tarvilised juhised arstiabi korraldamiseks.

Arstiabi haigekassa korraldusse võtmisega ühenduses olevate küsimuste selgitamiseks oli 13. detsembriks kell 7 õhtul kutsutud kokku vabrikutööliste ja -teenijate üldkoosolek. Koosolekul esinesid ettekannetega V. L u k s e p p ja K. L u k k, kes rõhutasid, et ühendus teeb tugevaks ja et soodsaim küsimuse lahendamise viis oleks ühinemine Pärnu Ühise Haigekassaga, kus juba arstiabi korraldus loodud ja arstliku personaaliga ja haiglatega väga soodsad lepingud sõlmitud. Kuid ühinemine võiks ainuüksi siis tulla kõne alla, kui selleks on olemas kõik eeltingimused, ja kui mõlemad pooled seda kindlasti soovivad. Kuid ka üksikult on Sindi haigekassa täiesti elujõuline, kuna tal on liikmeid märksa rohkem kui mõnel teisel haigekassal. Sindi Ühine Haigekassa võib kassaliikmete ravimist korraldada väga heade tagajärgedega, kui asja aetakse õigesti. Ühtlasi rõhutasid kõnelejad, et ei maksa hellitada lootust, nagu võiks haigekassa arstiabi korraldus anda palju rohkem kui kassaliikmeskond on saanud seni. Väga palju anda ei võimalda haigekassa tulud. Iga kassaliige pidagu piiri oma tarvitusega, et oleks võimalus saada haigekassalt tõsise haiguse korral ravi ja toetusraha täiel määral.

Koosolekul viibisid ka Pärnu Ühise Haigekassa esimese Anderson ja asjaajaja Bauer. Viimane neist oma sõnavõtus selgitas, kuidas Pärnu Haigekassa kavatseb korraldada arstiabi Sindis, et ühinemise korral avaneb võimalus arstiabi korraldada paremini kui kahel kassal üksikult, et ühinemise puhul valitsemiskulud on vähemad, avaneb võimalus avada apteeki jne.

Ettekannetele järgnesid läbirääkimised, missuguseist võeti elavalt osa. Vabriku ametnikkonna esindajad püüdsid näidata, et haigekassa nagu ei saaks toime arstiabi korraldami-

sega ja arstiabi andmise ülevõtmine tuleks lükata edasi.

Sel üldkoosolekul võis tulla põhimõttelisele otsustamisele ainult osa küsimusest ja nimelt ühinemise küsimus Pärnu Ühise Haigekassaga, mille kohta volinike peakoosoleku otsust veel ei olnud. Sama küsimus pandi hääletusele, mille tulemuseks oli, et Pärnu Ühise Haigekassaga ühinemise ettepanek lükati tagasi peaaegu ühel häälel.

Kuigi muudes küsimustes hääletust ette ei võetud, siiski jäi sõnavõttudest ja koosoleku meeleolust sellane mulje, et haigekassa liikmestkonna rõhuv enamus toetab haigekassa juhatuse algatust. Seepärast võib loota, et Sindi haigekassa arstiabi andmise korralduse haigekassa kätte võtmisega on astunud õige samm ja seda ka edukalt viib läbi, milleks soovime tiisedaile ja sümpaatseile sindilasele parimat edu ja kordaminekut.

K. I.

Ravikorralduse reform Rakvere Ühishaigekassas.

Volinike erakorralisel peakoosolekul 11. nov. 1934. a. vastuvõetud määrused.

1. dets. 1934. a. alates rajatakse kassaliikmete ja perekonnaliikmete ravikorralduse uutele alustele.

Et vältida tulevikus kassaliikmete ravikapitali arvel puudujääkide tekkimise võimalusi, mis käesoleval aastal ilmsiks tulid ja mis on tingitud suurel määral osa kassaliikmete haigekassa vastutustundeta ja liialdatud kasutamistest ja kohati äärmisest hoolimatusest oma tervise vastu (näiteks üks kassaliige on 2 a. jooksul haigestunud 5 korda tripperisse ja seda ikka pärast igakordset lõplikult terveks arstimist haigekassa arvel). Volinikud üldkoosoleku üksmeelse otsusel (üks erapooletu — teised kõik poolt) pannakse maksma järgmine määrus:

1. dets. 1934. a. alates nii kassaliikmete kui ka perekonnaliikmete ravikorralduse rajatakse maja- või perekonna usaldusarsti süsteemile, mis seisab selles, et iga kassaliige valib haigekassa arstide hulgast enesele ja oma perekonnale üheks aastaks usaldusarsti.

Ainult valitud usaldusarsti abi on kassaliikmel ja nende perekonnaliikmel lubatud haigekassa arvel kasutada 12 kuu kassaliikmeks oleku aja kestes, sellele vaatamata, misugust haigust haige ka ei põe. Juhtub aga, et usaldusarst pole vajaduse momendil kättesaadav, haiguse iseloom aga ootamist ei võimalda, siis on lubatud pöörduda ükskõik misuguse lähema arsti poole. Neil juhtumel tekkinud ja haigekassale esitatud ravikulude arve peab usaldusarsti poolt olema kinnitatud. Peaks aga haige vajama mõnesugust eriarsti ravi, siis võimaldatakse seda haigekassa arvel haige usaldusarsti korraldusel, mitte aga haige soovil.

Kaaluvatel põhjustel võib haigekassa juhatuse haige saata teise arsti juure usaldusarsti korraldusega ja isegi keelduda valitud usaldusarsti abi võimaldamisest haigele (näiteks, kui arst haigekassa arvel teeb korraldusi, mis ei ole tingitud haiguse iseloomust või on vastolus sellekohaste ravimäärustega).

Väljaspool Rakvere linna asuvate kassaliikmete ja nende perekonnaliikmete usaldusarstiks on nende töökohale kõige lähem haigekassa lepinguarst. Soovib aga maal elav kassaliige enesele ja oma perekonnale valida mõnd teist (kas Rakvere linnas või maal), tema elukohale mitte kõige ligemat, arsti, siis

on ta kohustatud sellest haigekassale teatama ühe kuu jooksul 1. dets. 1934. a. arvates, hiljem haigekassas registreeritud kassaliikmed ühe kuu jooksul registreerimise (ettevõttesse tööle astumise) päevast arvates.

Ei ole aga kassaliige sellekohast teadaannet haigekassale saatnud ja kui ta siiski ligemat arsti oma usaldusarstiks ei soovi, siis loetakse ta usaldusarstiks see arst, kelle juure tema või ta perekonnaliige tegi esimese visiidi pärast 1. dets. 1934. a.

1. dets. 1934. a. alates kõik töövõimelised kassaliikmed, samuti ka kõik perekonnaliikmed, kes kasutavad haigekassa arvel ambulatoorselt arstiabi, on kohustatud arstirohude apteekidele oma käest välja maksma ja kohaldu kohta haigekassale esitama arved, missugused hiljem haigele seaduse piirides ja määral välja maksetakse.

Haiguse tagajärjel tööst vabastatud kassaliikmed saavad nii arstiabi kui ka rohtude-abi haigekassa arvel tasuta.

Selle määrusega vastolus olevaid ravikulusid haigekassa enda kanda ei võta.

Kassaliikmete perekonnaliikmete toetusrahade ja arstiabi normeerimine.

Haiguskindlustuse seaduse § 299 järele haigekassa tohib kassaliikmete perekonnaliikmete ravimiseks ja toetuseks kulutada $\frac{1}{3}$ tegevuskapitali arvele laekunud kinnituskuludest.

Käesoleva aasta 10 kuu jooksul on tegevuskapitali arvele kinnituskulude laekunud Kr. 18.153,08, millest $\frac{1}{3}$ teeb välja Kr. 6.051,2 snt. Tegelikult on perekonnaliikmete ravimiseks ja toetusrahadeks kulutatud Kr. 6.822,33 snt. Seega seadusevastane ülekulutus Kr. 771,31.

Et vältida perekonnaliikmete ravi alal ülekulutuste võimalusi tulevikus, volinike peakoosolek otsustab perekonnaliikmete ravi ja toetuse saamise õigused ümber normeerida ja paneb need maksma 1. dets. 1934. a. alates järgmiselt:

Kassaliikme abiõiguselised perekonnaliikmed võivad ühe aasta jooksul kasutada arstiabi: on kassaliikmel ainult üks abiõiguseline

perekonnaliige, siis võib ta haigekassa arvel teha mitte üle 6 visiidi; 2 perekonnaliiget kokku 10; 3 perekonnaliiget kuni 12 ja 4 või rohkem perekonnaliiget kokku mitte üle 15 visiidi aasta jooksul. Arstiabi saamist võimaldatakse haigekassa arvel selle mürdosa suuruses perekonna aastasest normist, mis vastab perekonnaliikmeks registreerimise tähtpäevast möödunud ajale.

Kui perekonnaliige sünnitab, siis maksetakse kassaosalisele ämmaemanda kulude katteks esitatud arve põhjal kuni 10 krooni ja toetusraha 20 krooni, ja ainult neile, kes vähemalt kolm kuud on kuulunud haigekassa koosseisu. Kui perekonnaliige haigekassa ar-

vel haigemajas sünnitab, siis toetusraha ega ämmaemanda kulusid haigekassa ei maksa.

Matuseraha maksetakse kuni 12-aastaste laste matmiseks 10-kordse päevapalga suuruses, kuid mitte alla 15 krooni. 12—16-aastaste laste ja täiskasvanud perekonnaliikmete matmiseks maksetakse 15-kordne kassaliikme päevapalk, kuid mitte alla 25 krooni. Matsekulude kattteks toetusraha saamiseks on vajaline esitada haigekassale perekonnaseisuameti vastav tunnistus.

Teised toetusrahade normid, ravikorraldused, määrused jne. jäävad maksuma volinike peakoosoleku 25. III 34. otsuste kohaselt.

Karin Liipor 10 aastat Rakvere Ühishaigekassa teenistuses.

Ei tahaks uskuda, et nii palju aastaid juba ühes töötatud. Kibedasti ja hoolsasti tööd

Karin Liipor.

tehes ja ustavalt ametikohustusi täites möödub aeg ikka ruttu ja tähelepanematult.

1. veebr. 1925. a. astus K. Liipor Rakvere ühishaigekassa teenistusse väikesepalgalise õpilasena. Nüüd on temast võrsunud vilunud iseseisev raamatupidaja, kes saab kergesti hakkama keeruliste bilansside koostamisega ja seda ka kartoteegi süsteemile rajatud arvepidamise alal.

Prl. K. Liipor on ametis alati püüdlik, hoolas ja täpne, kes ei tee tööd kella järgi, vaid hoolitseb, et raamatud oleksid alati peetud à jour.

Kui seltsiline on K. L. võrratu. Et minu iseloomustus ei tunduks komplimendina, selleks toon paar pisinäidet tegelikust elust:

Mõned aastad tagasi, kui haigekassa kolmas, noorim, ametnik oli oma ametis veel vilumata, mille tagajärjel juhtus nii, et ühele kassaliikmele toetusraha välja makstes ta oli unustanud, et see oli varem saanud kätte avansina Kr. 15.— Ta taipas oma eksitust (et oleks pidanud Kr. 15.— maksuma vähem) alles pool tundi hiljem, kui kassaliige oli läinud „kõige nelja tuule poole“, kuna ta oli ettevõttest saanud lõpuarve. Muidugi oli ahastus suur, märksa suurem, kui see asi üldse vääris, mis väikesepalgalise ametniku seisukohalt on ka arusaadav.

Prl. K. L. aga lohutussõnade asemel pani üliirid selga ja ruttas sõna lausumata välja. Paar tundi hiljem tuli ta tagasi ja pani rõõmsal ilmel Kr. 15.— lauale. Noorema ametiõe huvides käidi kõik Rakvere kõrtsid ja söögi-majad läbi ja alles raudteejaamast tagasi tulles tabati uulitsal tagaotsitav...

Alles hiljuti oli juhus, kus üks juhatuse liige kellegi kassaliikme poolt talle antud sihiliiku ja vale informatsiooni tõttu haigekassa juhatuse koosolekul tõstis nurinat sama noorema ametniku vastu, nagu oleks see kohelunud seda kassaliiget ebalahkesti. Prl. K. L. astus koosolekul oma ametiõe kaitseks nii südilt välja, just nagu oleks asi puutunud temasse endasse, ja täiesti õigustatult, kuna ta oli kõne all oleva kassaliikme kohtlemise pealtnägija.

Kui ma neid juhtumeid toon siin esile, siis sellepärast, et meie ajal on solidaarne tunne üpris haruldane nähtus: seltsimehe langusest tuntakse harilikult head meelt, kuna tõusu kadestatakse.

Just ausameelsus ja õilsad iseloomuomadused on prl. K. L. meile kõigile teinud nii armsaks, et õnniteleme teda kõigest südamest tema 10. a. juubeli puhul ja soovime talle rõõmuküllast tulevikku.

V. Luksepp.

Haigekassade tegevusest.

Viljandi Ühishaigekassa peakoosolek

oli pühapäeval, 16. dets. 1934. a. Esmakordselt leidis koosolek aset kassa oma ruumides, kuna ennem need peeti ikka väljaspool. Säärane asjaolu oli võimaldatud aasta jooksul volinike arvu langusest 35 peale.

Osavõtjaid kassavolinikke kogunes koosoleku alguks kokku täpselt 20.

Juhatajaks valiti ühel häälel juhatuses esimees Th. Jürgenson ja protokollijaks asjaajaja Paul Paal. Neile abideks valiti juhatuses abiesimees Aug. Paal ja kassa ametnik E. Luts. Ühtlasi valiti ka protokollile allakirjutajaiks ja hääletustel hääletelugejaiks volinikud G. Mikhelson, J. Pihlak ja V. Ojasson.

Tööinspektor A. Veidenbaum refereeris volinikele teemal: „Sotsiaalkindlustuse areng, haigekassa volinikud ja nende ülesanded“. Oma ettekandes, mis kestis 35 minutit, andis referent ülevaatliku pildi sotsiaalkindlustuse, eriti aga haiguskindlustuse, arengust tsunftide ajast kuni käesolevani ning näitas, missugused on olnud kassade valitsemisel ennemalt volinike ülesanded ja missugused nad on müüd.

Referaat ilmutab võimalusel edaspidi täieliselt mõnes „Töö ja Tervise“ numbris.

Kolmanda päevakorra punkti all tuli volinikel arutada kolme sissetulnud palvet. Nimelt oli jätnud kassaliige J. Kööbler tähelepanemata määruste § 59 haigusest teatamise korra suhtes ja L. Viru ja J. Lenk määruste § 54 perekonnaliikmete registreerimise kohta, missugustel põhjustel juhatus nendele oli jätnud abiraha andmata.

Otsustati kõikide palved ühel häälel rahuldada ja neile abiraha tasuda.

Sama päevakorra punkti all kinnitati ka kolm juhatuses otsust perekonnaliikmeile üle normi antud arstiabi asjas.

Järgmisena oli päevakorras Viljandi ajut. maavalitsuse mitmesuguste tööde tööliste volinike protest arstliku kollektiivlepingu § 10 tõlgitsemise kohta. Nimelt on need maavalitsuse töölised, kelle töö ei ole seotud kindla kohaga (ei tööta hoones) ja kes ei ole kindlapalgelised, paigutatud kollektiivlepingu järele odavamale tariifi alla. Sellega aga ei taha leppida need töölised, kuna odavamale tariifi alla kuuluvad ka hädaabi- ja avalike tööde töölised, ning nemad töötavat sootum teistel alustel. Kuna aga ravisaamine olevat kõikidele samane, tasunormide peale vaatamata, ja ei toonud ka protesteerijad juhatuses nõudmise peale ette, nagu oleks mõni tööline, kelle ravi eest tasutakse odavamale normi järele, halvemat ravi saanud, siis sellest välja minnes, et ravi on kõigile ühtlane, jättis peakoosolek protesti tähelepanemata ja tunnistas juhatuses tegevuse õigekeelse, liiati, kus tasu suurus ei puutu ravisse ning sellega ka üksikuisse isikusse, kes ravi saab.

Järgmisena jäeti maksuma arstiabi- ja abiraha määrused ka järgmiseks aastaks samasugustena nagu nad olid 1934. a. ja ka kolm

aastat ennem. Ainult juhatuses poolt ette pandud kaks parandust võeti ühel häälel vastu, kuna koosolekul tehtud parandused kõik 19 häälega kukutati läbi. Vastuvõetud parandused või täiendused tehti määruste §§ 41, 48 ja 45 juures järgmiselt: „Nende kassaliikmete perekonnad, kelle ülalpidaja on haigekassale makse maksnud üldse 36 kuud (kolm aastat) või enam, on õigustatud vahepeal ülalpidaja töölt äraolemisel ja uuesti tööle asumisel kohe määrustes lubatud abi saama“ (ennem pidid kõik kuu aega registreeritud olema), ja § 41 juure märkusena: „See määrus ei ole maksev sündinud laste kohta, vaid neile võimaldatakse arstiabi kohe peale sündimist, kui sündinud emal oli õigus § 51 ettenähtud sünnitusabi peale. See märkus maksub ka kassaliikme sünnitamisel“.

Kuuenta päevakorra punkti all jäeti liikme-, juure- ja ravikapitalimaksud endisteks, s. o. liikmemaksuks 1½% kassaliikmete palgakadelt, niisama palju käitistele juuremaksuks ja 2% käitistelt ravikapitalimaksuks.

Järgmisena andis asjaajaja aru juhatuses tegevusest kinnisvara soetamise asjas. Kuid et paljude ettepanekute kohta, nii uue maja ehitamise kalkulatsioonides ja samuti ka vanade majade omandamise asjas, puudusid veel lõplikud ja täielised andmed, siis peakoosolek otsustas: volitada juhatuses edaspidiseks tehtud tööd jätkama ja tarvidusel ostma või ehitama kinnisvara nii, kuidas see haigekassale on sobivaim ja kasulikem, kuid enne vastavate lepingute sõlmimist oma kavatsusi peakoosolekule kinnitamiseks ette panema.

Ühtlasi loodi ka vastav kinnisvara muretsemise fond, mille algussummaks otsustati tagavarakapitalist kanda 50% ning aasta tegevuse ülejääk.

Punkt kaheksanda all võeti vastu eelarve 1935. a. peale juhatuses poolt koostatud kujul Kr. 25.000.— suuruses.

Kinnitati haigekassa koosseisu juhatuses ettepanekul kaks pisiikäitist ning lõpuks läbirääkimiste all teatas juhatuses esimees, et alates 1. jaan. 1935. a. lahikub senine kassa suuja hambahaiguste ambulatooriumi juhataja Dr. N. Snamensky oma kohalt. Samuti pandi juhatuses poolt volinikele südamele tarvitada ise ja soovitada ka liikmeskonnalt tarvitada kassa populaararstideaduslikke raamatuid, millest peaks nii isikul kui ka haigekassal olema kasu. Samuti toonitati „Töö ja Tervise“ tellimise tähtsust, iga kassaosani peaks tellima endale selle kuukirja.

Koosolek lõppes kell 15.30.

P. P.

Tartu üldhaigekassa volinike peakoosolek

peeti pühapäeval, 16. dets., kell 11 hommikul. Kella 10 hommikul määratud koosolek jäi kvoorumii puudusel pidamata. Teiskordselt peakoosolekust võttis osa 93 olemasolevast volinikust 43 volinikku.

1. Peakoosoleku juhatajaiks valiti A. Linnomägi ja M. Toom. Protokollisid asjaajaja K. Luik ja ametnik A. Vuhka.

2. 1934. a. lisa-eelarve võttis peakoosolek vastu ühel häälel Kr. 28.200.— suuruses. Lisa-eelarve oli tingitud kassaliikmete arvu tõusust 800 isiku võrra ja sellest järgnevast tulude ja kulude tõusust.

3. 1935. a. peale määrati liikmemaksuks 2% teenistustasust.

4. Kassaliikmete toetusrahade normid määrati kindlaks senises suuruses. Toetusraha maksetakse suurimate põhikirjas lubatud normide järele, ka püha- ja puhkepäevade eest, selle erandiga, et haiguseraha maksetakse kolmandast haigusepäevast alates ja üksikuile kassaliikmele maksetakse raviasutuses oldud haigusepäevade eest haiguseraha poole palga suuruses.

5. Perekonnaliikmete arstiabi ja toetusrahade normid, samuti perekonnaliikmete ringi ulatus jäeti muutmata. Vastavates määrustes tehti ainult mõningad redaktsioonilised parandused.

6. 1935. aasta eelarve võttis peakoosolek vastu tasakaalus Kr. 182.700.—. Haigekassa juhatus kavatseb tööasutuste kontrolli kava kindlamalt läbi viia, milleks vastavad summad on eelarves ette nähtud. Samuti on summad eelarvesse võetud hambaarstimiskabineti töötundide arvu suurendamiseks, et kõiki nõudeid hammaste ravi alal korralikult täita.

7. Arstiabi tarvitamise ja haigete kohta käivad määrused kinnitati endisel kujul, peale punkt 72, mis käsitleb neid juhtumeid, millal haigekassa võib loobuda arstimistähe väljandmisest. Selle punkti täpsemat kindlaksmääramist nõudis kinnitusamet. Sama punkt võeti vastu järgmisel kujul:

Haigekassa võib loobuda arstimistähe väljandmisest: a) kahe nädala jooksul teatelehe vorm nr. 1 haigekassasse jõudmise päevast arvates, mille juures tööõnnetuste ja töövõime kaotusega seotud haigestumiste puhul seda määrust ei kohaldata; b) töövõimelistena töölt vallandatuile, kui nad on viimases töökohas töötanud vähem kui kaks kuud; c) abiõiguslikele, kes ilmselt liialdavad arsti juures käimisega; d) sagedase raviva arsti vahetuse puhul (enne ühe kuu möödumist); e) kui abiõiguslikkus pole küllaldaselt tõendatud; f) kui on kahtlus olemas, et arsti juure mineku põhjuseks ei ole haigus, vaid arstlike tunnistuste saamine, elukutsest tingitud perioodiline arstlik läbivaatus jne.; g) joobnud isikuile. Neil juhtumel tasutakse abiõiguslikele ravikulud p. 74 ettenähtud korras.

Sama päevakorra punkti all tuli otsustamisele Eesti Arstide Ühingu Erakliiniku ettepanek sellesse kliinikusse saata haigeid ühistel alustel ülikooli kliinikutega. Peakoosolek otsustas ettepaneku eitavalt. Sellest hoolimata jääb abiõiguslikele õigus kasutada ravi ka erakliinikus, kuid kulud tasutakse neil juhtumel kassaliikmeile kliiniku kviteeritud arve järele ülikooli kliinikute ravirahade ulatuses.

8. Kassaliikme K. A. palve ta naise ravikulud võtta haigekassa kanda otsustati jätavalt.

9. Läbirääkimiste all kanti ette revisjonikomisjoni nõudel kassaliikmele A. K.-le hai-

guseraha maksmise asi, kes oli saanud haiguseaja eest täie tööpalga tööandjalt ja sama aja eest ka haiguseraha võtnud haigekassalt. Enamik sõnavõtjast ei leidnud selles midagi korravastast, kui leidub sääraseid häid tööandjaid, kes oma töölele ka haiguse aja eest maksavad palga.

Osa volinikest leidis siiski, et sel puhul on maksvate määruste vastu eksitud, kuna palga-asaaja ei tohi võtta samal ajal haiguseraha.

A. K. ise seletas, et ta ei olevatki palga saanud, olevat saanud ainult avantsi palga arvel, mis tuleb hiljem tagasi maksa. Küsimus jäigi lõplikult otsustamata, kuna seda küsimust polnud volinikele kättesaadatud päevakorras selle küsimuse ülestõstmise tõttu pärast päevakorra laiisisaamtist.

Peakoosolek oli rahulik ja asjalik, mille tõttu see kestis ainult 2½ tundi. Veidi elvust ja suuremat sõnavõttu tekitas ainult viimane päevakorra punkt.

K. L.

Viljandi Ühishaigekassa loengud.

Viljandi Ühishaigekassa juhatus korraldas pühapäeval, 2. det. 1934. a., kassaliikmeile, nende perekonnaliikmeile ja kaasatoodud võõrastele eelmiste aastate eeskujul arstiteadusliku loengu ühes selgitavate valguspiltide näitamisega.

Kuna sääraestest loengutest Viljandi Ühishaigekassa liikmeskond alati on näidanud suurenevat osavõtjate arvu tõusu, siis otsustas juhatus loengu korraldada linna 1. algkooli avaras saalis, kus ruumid küsiti juba paar nädalat varem. Kuid 5 tundi enne loengu algust teatati korraldajaile, et nimetatud ruumi ei ole siiski võimalik anda, kuna seal tulevat korraldusele koolide (või koolidevaheliste noorpepade) emadepäev. Ühtlasi oli hoolitsetud juba selle eest, et loengu ruumideks anti linna III algkooli ruumid. Need ruumid on aga hulga vähemad ja suutsid vaeva kõigile kokkutulnud kuulajaile anda istekohti. Kokku oli tulnud ümarguselt 100 kuulajat, missugune arv (arvesse võttes, et suur osa haigekassa liikmeskonnast asub maal) ei ole just väike. Neid aga, kes teistesse ruumidesse jäid tulemata, võiks umbes arvestada 30—40 inimese peale.

Kõneles dr. Jaan Vares ainel: „Sagedamini ettetulevad haigused, nende eest hoidumine ja hoolitsemine“. Referent andis kuulajaile ladusas kõnes esmalt pikema seletuse mitmesugustest liikidest inimeste organismis ettetulevaist ussidest, näidates, kuidas nende idud võivad sattuda kehasse ja seal hakata arenema. Sääraeste võimaluste ärahoidmiseks soovitas referent igakord enne sööki eranditult korralikult käsi pesta, üldse igati puhtust pida, kuna muid ettevaatuse abinõusid selleks ei ole. Samuti tuleb olla ettevaatlik lahtiste kaevude vee tarvitamisel, kuhu kevadeti suurte vete ajal usside munad võivad sattuda ja olla elujõulised aastate viisi. Ettekannet täiendades ja aitasid selgitada valguspildid. Ettekanne kestis umbes tund aega, mille järele referent tegi 10-minutilise vaheaja.

Järgmise haigusena käsiteles referent lühidalt sarlakeid ja leetreid, ja lõpuks siirdus töölistel iga päev ettetuleva haiguse, s. o. haavade, juure. Selle osa käsitelisel anti pilte haavapõletikest ja veremürgitusest. Ka sellejuures toonitas referent puhtuse tähtsust ja hoolitsemist ravimisel. Ei tohtivat näiteks lahtise haavaga, olgugi et see on pisike, tööd edasi teha. Tulevat haav ikka enne mässida ja puhastada. Kardetavamad kui lõikehaavad on torkehaavad, milliseid peab eriti silmas pidama. Ka ei ole lubatud igasuguseid vistrikke küünega kraapida, kuna sellest väga kergesti võib tekkida veremürgitus, ja kui selle algus on veel näol, siis võib see inimesele saada otsekohe saatuslikuks ja ta enneaegu viia hauda.

Loeng kestis 2 tundi. Peale loengu avaldas juhatause esimees referendile, õpetajale, kes käsitas valguspildiaparaati, ja kuulajaskonnale kokkutuleku eest juhatause nimel tänu.

P. P.

Pärnu ühishaigekassa palve otsustati eitavalt.

Linnavalitsus tahab võtta kokuleppe Viljandi ühishaigekassaga revideerimisele.

Hiljuti esines Viljandi linnavalitsusele palvega Pärnu ühishaigekassa, kes palus oma liikmeile võimaldada ravimist Viljandi haigemajas samasugustel tingimustel nagu see sünnib Viljandi ühishaigekassa liikmetega. Pärnu haigekassa arvates on Viljandi haigemajas ravimistaksid liig kõrged, ja kui linnavalitsus ei tee järeleandmisi, siis Pärnu haigekassa loobub oma liikmete ravimisest Viljandi haigemajas.

Linnavalitsuse kolmapäevasel koosolekul oli nüüd see palve arutamisel. Pikemate arutluste järele asuti palve suhtes eitavale seisukohale. Nimelt ei taha linnavalitsus Pärnu haigekassale vastu tulla sel lihtsal põhjusel, et Viljandi ühishaigekassale olevat liigagi palju takse alandatud ja et linn peab haigekassa liikmeile ligi maksta selle eest, et nemad haigemajas endid ravivad. Et säärane olukord iseenesest on ebaloomulik, siis kavatseb linnavalitsus vastava kokkuleppe haigekassaga võtta revideerimisele.

Nähtavasti oli ka Pärnu linnavalitsusel Pärnu ühishaigekassaga mingisugune kokkulepe saavutatud. Kahtlemata Viljandi linnavalitsuse eitav otsus mõjutab nüüd ka Pärnu linnavalitsust haigekassale vastutulekut näitama vähemal määral. „Sakala“.

Türi ja Paide haigekassad ühendatakse.

2. jsk. kinnitusamet otsustas „Türi ühishaigekassa ühendada Paide ühishaigekassaga, alates 1. jaan. 1935. a. Asukohaks jääb Paide. 1. jaan. 1935. a. alates tunnistatakse Türi ühishaigekassa suletuks ja kõik selle kassa ülesanded, varandused, õigused ja kohustused ülelännuks Paide ühishaigekassale. Türi ühishaigekassa kustutatakse haigekassade nimekirjast.

Haigekassa saadab oma haiged Tartu ravimisele.

Rakvere ühishaigekassa volinike erakorralisel peakoosolekul võeti vastu otsus, millega edaspidi kõik haigekassa alla kuuluvad haiged saadetakse ravimisele Tartu. Sellase otsuse põhjustas asjaolu, et Rakvere linna haiglas on ravimise eest võetav maks liig kõrge, kuna Tartus on see palju odavam.

„Postim.“.

Kohtla haigekassa ambulatoorium

on viidud uutesse ruumidesse, mis selleks ehitatud.

Majas on kolm arstikabinetti, haigeteruum ja apteegiruum.

Haigekassa arstide nõupidamine Narvas.

Narvas peeti pühapäeval Narva üldise haigekassa arstide nõupidamine, millest võttis osa 22 arsti. Arsti töö kohta haigekassas kõneles haigekassa usaldusarst dr. V. Kärk, panariitiumi ja käe phlegemoonia ravimise üle esines referaadiga kirurg dr. G. Mihkelson ning haiguste kohta statistika koostamist selgitas haigekassa asjaajaja E. Keskkpaik.

Haigekassa töötas 2031-kr. ülejäägiga.

Narva üldise haigekassa peakoosolekul kinnitati möödunud 10 kuu tegevuse aruanne, millest nähtub, et ülejääki on saadud 2031 krooni. Kassaosaliste ja nende abiõiguslike perekonnaliikmete abirahade norme suurendati 10—15 protsendini. Kinnitati haigekassa eelarve tasakaalus 64.200 krooniga, apteegi eelarve 31.000 krooniga ja ambulatooriumide eelarve 30.000 krooniga. Haigekassa usaldusarstiks kinnitati juhatause poolt valitud dr. V. Kärk, kes on haigekassa juhatausele lähimaks nõuandjaks kõigis haigekassa arstiabi korraldamise küsimustes.

„V. M.“

Sotsiaalkindlustus.

HAIGEKASSAMAKSUDE SISSENÕUDMISE TÄHTAEGA PIIRATI.

Tööstusliku töö seaduse § 266 järgi kolmanda peatüki määrusele põhjendavate nõudmiste ja kaebuste esitamiseks oli üheaastane tähtaeg. Selles paragraafis ettenähtud nõudmiste ja hagide aial (trebovanija i iski) mõisteti vaid kassaosaliste nõudmisi ja hagnosisid haigekassa vastu. Haigekassamaksude sisse-

nõudmise kohta kohaldati § 324 (RK. 11/20. sept./okt. 1931. a. nr. 735¹¹), mille järgi „kassaosaliste liikmemaksud arvatakse ettevõtte valdaja poolt pallkade maksimisel palgast maha ja saadetakse ühe nädala jooksul, mahaarvamise päevast arvates, haigekassasse. Ühes sellega viib ettevõtte valdaja ära ka juuremaksu niipalju, kui temal seda maksta tuleb. Summad, mis selle tähtaja jooksul ära ei ole maksetud, nõutakse ettevõtete valdajatelt töö-

inspektorite korraldusel sisse korras, mis administratiiv-sissenõudmise seadusega maksma pandud, kusjuures ettevõtte valdajalt tähtajaks mitte äramaksetud summade pealt haigekassa kasuks sisse nõutakse veel viivitusraha üks protsent kuus, arvates poolikud kuud täite ette.“

Riigimaksude sissenõudmine ei aegu ja § 324 ei piira ka haigekassa maksude sissenõudmise aega.

21. detsembril 1934. a. riigivanema poolt dekreedina antud

tööstusliku töö seaduse § 266 muutmise seadus, mis on avaldatud „R. T.“ nr. 109, 1934. a., muudab senise korra ja paneb § 266 maksma järgmises redaktsioonis:

„§ 266. Käesoleva kolmanda peatüki määrustele põhjenevate nõudmiste ja kaebuste esitamiseks on üheaastane tähtaeg, välja arvatud haigekassade liiknemaksude ja tööandjate juurdemaksude nõudmine, mille esitamiseks on viieaastane tähtaeg.“

HAIGUSKINDLUSTUS TULEB EESTIS TÄNAVU ÜMBERKORRALDAMISELE.

Viimasel kinnitusnõukogu üldkoosolekul tegi nõukogu liige V. Luksepp ettepaneku, et kinnitusnõukogu avaldas soovi, et haiguskindlustuse seaduses kursi muutmise oma tähtsuse kaotanud „18 rbl.“ arvataks vastavalt Eesti rahasse ümber. Teedeminister O. Sternbeck ei pidanud seaduse vähemate parandustega esinemat enam otstarbekohaseks, kuna terve haiguskindlustus tuleb hiljemalt aasta jooksul ümberkorraldamisele.

REAKTSIOONINÕUDMISI TÖÖKAITSE JA SOTSIAALKINDLUSTUSE ALAL.

Kaubandus-tööstuskoja Tartu osakonna sekretär R. Treufeldt nõuab uue aasta puhul fašistide lehes „Uues Sõnas“ muu seas, et lihtsustataks välke- ja kesktööstuse tööinspeksioonilise järelevalve korda ja sellega ühenduses olevaid puhtvormilisi nõudeid; sotsiaalkindlustuse ala juhtimisest ja korraldamisest võimaldatagu osavõtt tööstureile paralleelsel alusel töölistega; uute ettevõtete asutajailt hakatagu nõudma vastava alla meistri kutset jne.

Meremeeste õnnetuste vastu kindlustamine.

Tööstusliku töö seaduse muutmise ja täiendamise seadus, millega teostatakse meremeeste

õnnetuste vastu kindlustamine, on avaldatud „R. T.“ nr. 104 — 1934. a.

Kultuurtegelased saavad pensionikassa.

Töövõimetuse ja vanaduse korral abi andmiseks Eesti teadlasile, kirjanikele, kunstnikele, lavategelasile, ajakirjanikele, kehakultuuri- ja haridustegelastele luuakse pensionikassa, mis oma tulud saab kultuurkapitalist ja osalistel maksudest.

SOTSIAALKINDLUSTUSE REFORM POOLAS.

28. märtsil 1933. a. pandi maksma Poolas uus üldine sotsiaalkindlustuse seadus¹⁾.

24. oktoobril 1934. a. avaldati presidendi dekreet, millega nimetatud seadust mitmeti muudeti.

Senine seadus määrab, et haiguskindlustusele alluvad kõik palgalised kaubanduses, tööstuses ja transpordis, samuti vabade kutsete alal, palga suurusele vaatamata.

Uue dekreeidi järgi, alates 1. apr. 1935. a., jäävad kindlustuse alt välja need, kes teenivad üle 725 sloti kuus. See palgapäär riivab vaid haiguskindlustust, töömatus-, invaliidisuse-, vanaduse- ja surmakindlustust uus dekreet ei piira.

Senine seadus määrab, et haiguskindlustusel tegutseb rida фонде ja organisatsioone (iga riski jaoks erinstitutsioon).

Uue dekreeidi alusel kõik need erinstitutsioonid liidetakse ühiseks üld-organisatsiooniks osakondadega kohtadel.

Kuigi organisatsioonid liidetakse, jääb iga riski kindlustuse suhtes siiski eriarvepidamine, et oleks alati selge, missugusel rahalisel alusel üks või teine kindlustuse liik seisab.

Keskinstitsiooni juhtimisel ja kontrollimisel tegutsevad: juhatus, direktor, kontrollkomisjon ja kohus.

Juhatus koosneb kolme asjaosalise esindusest. Pool liikmeist on kindlustatute poolt, $\frac{1}{4}$ — tööandjate ja $\frac{1}{4}$ valitsuse poolt.

Juhatus valib direktori, kes juhhib tegelikult institutsiooni tööd.

Kontrollkomisjon revideerib ja kontrollib institutsiooni tegevust ja kohus on edasikaebainstants sammude suhtes. Kohus koosneb $\frac{2}{3}$ tööliste-kindlustatute ja $\frac{1}{3}$ tööandjate esindajaist.

A. G.

Töökaitse.

Tööstustööliste palgalise puhkeaja ja töölepingu lõpetamiseks tarvilise ülesütleamise aja pikendamise seadus

pandi maksma riigivanema poolt dekreedina 21. detsembril ja avaldati „Riigi Teatajas“ 22. detsembril 1934. a.

Selle seaduse järele on tööandja kohusta-

tud igale töölisle, kes vähemalt ühe aasta on käitises vahetpidamata töötanud, andma seitsmepäevase suvepuhkuse täie palgaga. Kui sellase puhkuse andmine tekitab raskusi, siis tuleb tasu maksa kolme jõulupüha, uue-aasta päeva, iseseisvuspäeva, suure reede ja esimese ülestõusmise püha eest. Kui tööline, kes 23. septembriks ühe aasta on töötanud ja 1. oktoobrini pole saanud palgalist puhkust või

1) Vaata „Töö ja Tervis“ nr. 1933. a.

tasu eelnimetatud pühapäevade eest, siis on käitise valdaja kohustatud maksma saamata jäänud puhkepäevade eest poolteisekordse tasu.

Selle seaduse põhjal maksetavat tasu ei loeta töötasuks ja see ei kuulu haiguskindlustusmaksu ega tööõnnetuskindlustusmaksu alla.

Selle seaduse viimase osa käsitlemisel võib tekkida mõtete lahkuminekuid tööliste ja haigekassade vahel. Seni makseti haiguskindlustusmaksu ka puhkeaja eest maksetava palga pealt, kuna ka see tasu on sisult tööpalk, mida maksetakse töölisele teatava aja teenistuse eest lisatasuna. Järelikult võeti need palgasummad arvesse ka haiguseraha arvutamisel. Kui nüüd tuleb haiguseraha arvutamisele säärase ajavahemiku eest, millal puhkepalka makseti, siis nõuab tööline, et ka see puhkepalk haiguseraha arvutamisel võetagu arvesse, mida aga haigekassa teha ei saa, kuna selle palga pealt pole haiguskindlustusmaksu tasutud. Ja siis muidugi on nurin suur haigekassa vastu, et pole kõike palka arvesse võetud. Ja ka puhkeajal tuleb haigekassal anda arstiabi ja arstimeid, kuigi selle aja eest maksetava palga pealt kindlustusmaksu ei makseta. Pealeselle tekivad raskused töösutuste kontrolli puhul palgasummade kindlakstelemisel, kuna tuleb teha vahet haiguskindlustusmaksu alla käiva töötasu ja haiguskindlustuse alla mittekäiva puhkepalga summade vahel. Seni neid vahesid ei tehtud ja makseti haiguskindlustusmaks terve palgasumma pealt.

Järgmine osa samast seadusest, mis annab teatava soodustuse vanemale töölisele, on kõrgiti tervitatav. See käsitleb tööliste töölepingu ülesütleamise tähtaega. Nimelt muu-

deti tööstusliku tööseaduse § 61 p. 4 ja pandi maksma järgmises redaktsioonis: Tööliste teenistusleping lõpeb määramata ajaks sõlmitud lepingu puhul arvates päevast, mil üks pooltest on teatanud lepingu lõpetamise soovist: käitistes, kus maapõuevarandusi kaevetakse, saadusi valmistatakse või ümber töötatakse ja millised töötavad vähemalt viie töölisega: a) töölisel, kes on töötanud samas käitises vähemalt viis aastat — nelja nädala möödumisel; b) töölisel, kes on töötanud samas käitises vähemalt kaks aastat — kolme nädala möödumisel; muudes käitistes ja muudel töölistel — kahe nädala möödumisel.

Tööandjat, kes vallandas töölise või vähendas ta töötasu selle seaduse täitmisest tekkivate lisakulude kaotusel, karistatakse rahatrahviga mitte üle saja krooni või arestiga mitte üle ühe kuu.

K. L.

EBAÕNNESTUNUD ÜHINE KARI SAKSAMAA.

Saksa fašistide valitsus kuulutas läinud aasta 20. jaanuaril välja korralduse ühise rahvusliku töö kohta. Selle seaduse järgi pidi 1. maiks lõpetatama kõik senised tariifid ja kokkulepped ja töölised pidid asuma töösturitega ühisele suurele koostööle, kus ei ole enam ettevõtjaid ega töölisi, ekspluateerijaid ega ekspluateeritavaid; igas käitises pidi olema vaid töörihm ja selle juht. Töörihma pidid moodustama töölised ja juhi — senine ettevõtja.

Tegelikult ei ole seni saadud seda seadust teostada, vaatamata mitmele tähtajale — 1. mai, 1. juuli, 1. oktoober. Nüüd lubatakse see seadus viia ellu käesoleva aasta 1. aprillil.

Tervishoid.

Vaimuhaigete steriliseerimist

nõudis jaanuarikuus k. a. Tallinnas peetud rahvusliku kasvatus kongress, kus ka otsiti abinõusid, kuidas rahva arvu tõsta ja poissmehi sundida abiellumisele.

DIFTEERIA KORDUVUS.

„Eesti Arstis“ nr. 12 — 1934. a. kirjeldab E. Steinberg juhtumit Tartu linna nakkushaiglast, kus raviti poisslast, kes kolme aasta kestes haigestus kurgudifteeriasse kolm korda: 11 kuu, 2½ a. ja 3 a. 11 kuu vanusena.

Difteeria on korduv nakkushaigus.

ÜHEKS PARIMAKS PESUSEEBIKS

peab „Tervises“ nr. 12, 1934 V. S. Fredericki kollast pesuseepi, mis sisaldab 68% rasva ja ei kipita nahal ka kestval kuumena veega pesemisel, mistõttu see on omandanud ka hea saunaseebi kuulsuse. Maksab 22 senti 400 gr.

Soovitab osta seepe ainult vabrikuga margiga, sest et liikvel on palju nimeta ja margita laadaseepe, mis võivad nahale mõjuda halvasti.

ALKOHOLISMI PÕHJUSI.

Alkoholismi peapõhjuseks on kolmekordne vaesus:

vaimne, kultuurne ja aineeline.

Alkoholi tarvitamine on kõige enam levinud tööliste keskel, kel on rasked elutingimused. Mida halvemad on töölise toitlusolud, pikem tööpäev ja madalam palk, seda suurem on alkoholi tarvitamine tööliste keskel.

Alkohol nõrgendab organismi, teeb hingamise ja teised siseelundid vähekõlvuliseks võitluses tuberkuloosi ja teiste nakkushaiguste piisikutega.

Tiisikus hävitab iga aasta hulk inimesi, iseäranis aga kehvemaist klassidest.

Eriti levib tiisikus alkohoolikute ja nende laste keskel.

Mida viletsam elukorter, seda kergem tee kõrtsi.

Alkoholism on sotsiaalne haigus ja selle vastu võib võidelda sotsiaalsete abinõudega.

ARSTIDE KOJA SEADUS

on avaldatud „R. T.“ nr. 103 — 1934. a.

Peale muu on arstide koja ülesanne vabapraktika alal töötavate arstide kutsealalise

korraliku tegevuse eest hoolitsemine ja sel otstarbel tarviliste korralduste tegemine maksvate seaduste alustel ja piirides; vabapraktika alal töötavate arstide esindamine ja nende huvide kaitse; valitsus- ja omavalitsusasutuste soovide ja seisukohtade esitamine rahva tervishoiu ja tervishoiupersonaali vabapraktika alal antavate seaduste ja määruste kavade kohta; asutuste asutamine ja ülevalpidamine, kelle ülesandeks on arstide kui ka nende perekondade kindlustamine vanaduse, haiguse ja töövõimetusel puhul; tervishoiu ja sotsiaalkindlustuse alade kohta koja tegevuseks vajalike teadete ja andmete kogumine, nende statistikaline ümbertöötamine ja avaldamine; vabapraktika alal töötavate arstide tegevusse puu-

tivate kommete ja aumõistete seigitamine ja fikseerimine jne.

RAVIMITE HINNAKIRJA OSALINE MUUDATUS

avaldati „Riigi Teatajas“ nr. 105. Teatavasti pandi maksuma uus ravimite hinnakiri 1933. aasta lõpul, millega tõusid ravimite hinnad tunduvalt — umbes 20% võrra. Käesoleval korral avaldatud arstimite hinna muudatus puudutab 26 arstimit. Selle juures on 21 arstimit hinda alandatud; eriti tunduvalt on alandatud santoniini hind. Viite arstimit hinda on isegi tõstetud. Käesolevat hinnamuutust tuleb teravitada, kuigi sellega arstimite hinna alandamise sihis tulemused on väga väikesed.

K. L.

Kinnitusnõukogu otsuseid.

Kinnitusnõukogu üldkoosolekul, laupäeval, 22. detsembril, otsustati:

Sindi tekstiilvabrikute ühisuse palve lubada arstiabiandmist jätta vabriku kätte

jätta rahuldamata.

Sindi ühishaigekassa on otsustanud arstiabi võta oma korraldusse, milleks tal on seaduslik alus. Seda ei soovi aga vabriku valitsus, kes oma palves ütleb, et vabrik annud arstiabi laias ulatuses, muu seas ka ümberkaudsele rahvale, raudtee-, posti-, kooli- ja kirikuteinajale jne.

Kinnitusnõukogu koosolekul tööliste esindajate poolt näidati, et need põhjendused ei saa otsusetegemisel olla mõõduandvad. Sindi töölistest osa otsustas end kindlustada Pärnu ühishaigekassas just seepärast, et nad vabriku poolt võimaldatava arstiabiga ei olnud rahul. Tervishoiu peavalitsuse esindaja arvas, et haigekassal tuleks ka haigla küsimus lahendada nii, et nakkushaiguste puhkemise puhul oleks võimalik haigete paigutamine haiglasse.

Metsatööd ei kuulu haigekassa alla,

otsustati seletada kinnitusnõukogu I osakonnale a/s. M. Lutheri voliniku edasikaebuse puhul. I osakond oli leidnud, et TTS § 257 põhjal ei ole täiesti selge, kas metsa ümbertöötamise tööd kuuluvad haigekassa alla.

Türi haigekassa laenupeendamise palve otsustati eitavalt, kuna see haigekassa liidetakse Paide ühishaigekassaga.

Väiketööstuslike käitiste arvamine kinnitusühisuse alla

jäi seekord lahtiseks. Vanem tööinspektor esitas kinnitusühisuse alla arvamiseks 213 käitist, kus alla 5 töölise ja kus kasutatakse masinaid. Väikekäitiste haigekassa alla arvamine on teostatud. Loomulik, kui nüüd asutakse ka nende õnnetuskindlustuse seaduse alla arvamisele. Vanema tööinspektori ettepanek, mis täiesti otstarbekohane ja õige, leidis vastuvõetlemist töösturite esindajate poolt, kuigi see peaks olema ka nende huvides, et väikeettevõtteki pääsevad õnnetusete puhul isiklikust vastutusest ja see pannakse kinnitusühisusele.

Eesti Haigekassade Liidu teateid.

EHL JUHATUSE KOOSOLEKU PROTOKOLL.

Eesti Haigekassade Liidu juhatuse koosolek pühapäeval, 2. detsembril, 1934. a. kell 10 hommikul büroo ruumides, Lai t. 38, Tallinnas. Koos olid: K. Lulkk, J. Erim, F. Kauks, V. Lulksepp, A. Mägi, revisjonikomisjoni liige E. Keskpääk ja sekretär L. Johanson.

Juhatab K. Lulkk, protokollid L. Johanson.

1.

Ed. Mühlbergi võla küsimus.

Esimees K. Lulkk teatab, et asi on antud kohtusse. Annab ülevaate seni raha kättesaamiseks astunud sammudest.

2.

TÜH ja Tallinna arstide organisatsiooni vahekorid.

Kuna mõlemad pooled on astunud läbirääkimistesse, siis liidu vahetalitus lugeda lõpenuks.

3.

Haiguskindlustuse seaduse uus eelnõu.

L. Johanson annab informatsiooni uue eelnõu käigu kohta, samuti P. Paali kirjutuse üle „Vaba Sõnas“. Esimees K. Lulkk täiendab informatsiooni.

Võetakse teadmiseks.

4.

Uurimuse korraldamine Eesti Haigekassade mõju üle surevuse vähenemisele ja keskmise eluea piknemisele kassaosaliste keskel

otsustati edasi lükata, pöörduda üksikute haigekassade poole, et nad selgitaksid võimalikke tulemusi.

5.

Sadamatöölise haiguskindlustus.

Esineda märgukirjaga teedeministeeriumile, et haiguskindlustus laiendataks ka sadamatöölise kohta.

6.

Põllutöölise õnnetusjuhtumite ja kutsehaiguste vastu kindlustamise küsimus.

Esitada märgukiri, milles nõutakse selle kindlustuse teostamist, kusjuures kinnitusemaks tasutakse riigieelarve korras, kuna pooltelt maksu sissenõudmine on seotud tehniliselt suurte raskustega.

7.

Vanaduse, töövõimetus, leskede ja vaestelaste kindlustamine.

Esineda vastava märgukirjaga, milles rõhutatakse selle kindlustuse hädavajalisust.

8.

Õnnetusjuhtumite ja kutsehaiguste vastu kindlustamine.

Esitada märgukiri, millele lisada eelnõu.

9.

Ravitasu määrused.

Viljandi ühishaigekassa on esinenud kirjaga, milles palub esitada uue eelnõu kinnituse nõukogule.

Esineda L. Johansonil järgmisel koosolekul ettepanekuga, vahepeal võrrelda takse.

10.

Rohtude hinna küsimus.

Pöörduda märgukirjaga haridus- ja sotsiaalministeeriumi poole, juhtides tähelepanu rohtude kõrgele hinnale.

Märgukiri koostada K. Lukk'il.

11.

Haigekassa asjaajajate ettevalmistamine.

Kaalutakse, kuidas valmistada ette haigekassade ametnike kaadrit.

Leitakse, et haigekassad võimaldagu oma ametnikele asjaajamisega igakülgset tutvumist.

12.

Koostöö Tallinna Töölisühingute Keskliiduga.

On tehtud ettepanek, et liit saadaks kaaks esindajat Töölisühingute Keskliidu sotsiaaltoimkonda. Volitatakse J. Erinit ja L. Johansonit.

13.

EHL seisukoht minimaalpalgade seaduse suhtes.

Riigivõimu poolt üldist palgade normeerimist ei pooldata, küll aga liig madalalt tasutavail tööaladel. Palkade reguleerimine jäägu kollektiivlepingute ülesandeks, mida sõlmivad töösturid kutseühingutega.

14.

Kaitsetehnilised määrused ettevõtetes õnnetuste ja haiguste ärahoidmiseks.

Esineda märgukirjaga nende määruste uuendamiseks, samuti esitada eelnõu teedeministeeriumile.

15.

Kaitsetehnilised määrused ehitus- ja rakendus- töödel.

Otsus sama, mis p. 14. kohta.

16.

Kaitsetehnilised määrused ettevõtete roobas- ahel- ja köisteedel.

Otsus sama, mis p. 14. ja 15. kohta.

17.

Konjunktuurinstituuudi põhimäärus.

Esineda märgukirjaga, et ka E. H. Liidu esindajale võimaldataks osavõtt.

18.

EHL ja töölikoda.

Üldiselt töölikoda mitte pooldada, kui aga töölikoda luuakse, tuleb nõuda esindust ka Eesti Haigekassade Liidule.

19.

EHL ja raadio.

Tuleb pöörduda loengute pidamiseks raadio- ringhäälingu juhatuse poole. Loenguid peak- sid K. Lukk, V. Luksepp ja L. Johanson.

20.

Palgamaksu jne. teatelehtede trükkimise asjus.

Uusi mitte trükkida, vaid soovijaid juha- tada haigekassadesse, kus neid lehti on taga- varaks.

21.

Loengud.

Pöörduda uute ringkirjadega haigekassade poole.

22.

Brošuuride küsimus.

Käsiraamatu väljaandmine lükata edasi.

23.

EHL töökava.

Töökava koostada edaspidi. Materjaalid saadetakse juhatuse liikmete poolt.

24.

Eelarve

jääb järgmiseks koosolekuks.

25.

„Töö ja Tervis“.

Uuel aastal antakse „Töö ja Tervist“ välja endisel kujul.

Tarbekorral trükkida mõnes teises trükiko- jas, kuna senine likvideeritakse. Trükikoja va- lik jääb sekretäri hooleks.

26.

„Töö ja Tervise“ 1935. a. 1. numbriga algab 11. aastakäik. Avaldada sel puhul tege- laste pildid ja vastavad kirjutused.

Informatsioon sotsiaalkindlustuse seisukorra üle

kuulatakse ära.

28.

Võlgade kustutamine.

Otsustatakse nimekirja järgi kustutada võlgnike arvelt 21 kr. 79 senti.

29.

Inventuuri küsimus.

Jääb lahutiseks.

30.

Märgukirjad

esitavad liidu esimees K. Lukk ja L. Johanson.

Arved

kinnitatakse kuni kr. 555-ni incl.

VALGA ÜLDHAIGEKASSA

on E. Haigekassade Liidu juhatusese teatanud, et ta, arvates 1. jaanuarist 1935. a., astub uuesti liidu liikmeks.

„Töö ja Tervise“ vastutavaks toimetajaks

on alates käesoleva numbriga E. H. Liidu esimees Karl Lukk, kuna uue määruse järgi ei saa L. Johanson kui riigikogu liige olla ajalehe vastutavaks toimetajaks.

Tegelikult toimetajaks jääb L. Johanson edasi.

Kirjandus.

Aug. Gustavson, Vanaduse-, invaliiduse- ja järeljäänute kindlustus. Eestimaa Töölisühingute Keskliidu väljaanne, 1934. 31 lhk.

Eesti keeles on sotsiaalkindlustuse ja töökaitse üle ilmunud liig vähe raamatuid: ainult mõned üksikud brošüürid. Ka kodanikuõpetuse käsiraamatuis käsitletakse neid küsimusi võrdlemisi pealiskaudselt ja liig üldjoontes.

Sotsiaalkindlustuse alalt on seni ilmunud vaid Eestis maksva tööliste haiguse vastu kindlustamise seaduse kohta Osv. Vahtra poolt põhjalik töö, mis sisaldab ka seaduse seletusi. Samasugune töö on hädatarviline ka tööliste õnnetuste vastu kindlustamise seaduse kohta. Siin on tänuväärne ülesanne mõnele tööinspektorile, kes neis küsimusis on kõige kompetentsemad. Vistist peaks säärase töö ilmumise vastu huvi tundma ka Eesti Tööliste Kinnitushisus, kas või vastavat raamatut kirjastades.

Ei saa ütelda, et Eesti tööliiskond tunneks kuigi suurt huvi töökaitse ja sotsiaalkindlustuse teoreetilise külje vastu. Ainult ärksamad muretsevad endile vastavat kirjandust ja käivad loenguil. Teised rahuldavad oma lugemishimu õige suurel määral kollase ajakirjanduse ja „jutukate“ lugemisega. Kuigi Eesti rahvas on üldiselt kirjaoskaja, pole seda kirjaoskust seni õiges suunas suudetud rakendada.

Eestis on sotsiaalkindlustus välja arenenemata. On teostatud vaid 1912. a. seadustega haiguste ja õnnetuste vastu kindlustamine, sedagi mitte kõigi palgaliste suhtes. Vanaduse-, invaliiduse- ja järeljäänute kindlustus, mis maksab enamikus kultuurriikides, seisab Eesti töölisel ja teenijal veel kaugel tulevikus. Vähe sellest, et selle kindlustuse järgi on põhjendatud tarvidus. Enne kui mingit sellast suurt reformi teostatakse, peab sellest tarvidusest arusaamine tungima ka laialistesse rahvahulkadesse, võites seal poolehoidu. Vastasel korral, kui seda ei poolda avalik arvamine, on nii suure ja tähtsa sotsiaalseaduse elluviimine väga raske, kui mitte otse võimatu.

Seepärast on tänuväärne, kui Eesti Töölisühingute Keskkliit on ka oma poolt vanaduse-, invaliiduse- ja järeljäänute kindlustuse nihtanud esirinda ja asunud selle propageerimisele loengute ja brošüüriega.

Aug. Gustavsoni brošüür annab kokkuvõtliku, kuid siiski küllaldase ülevaate vanaduse-, invaliiduse- ja järeljäänute kindlustuse ülesandeist, jaotusest, ulatusest ja sisust, tuues lõpus ka lühikese ülevaate välismaal maksvaist seadusist.

Soovine, et see brošüür leiaks rahva keskel rohkesti tähelepanelikke lugejaid.

L. J.

SISU: 1) Tinamürgitused ja töölised — A. Kümmel. 2) Norra haiguskindlustuse korraldus — K. Lukk. 3) Greeka uus sotsiaalkindlustuse seadus — Aug. Gustavson. 4) Alkoholism ja töölised — L. Johanson. 5) Võitlus prostitutsiooni vastu N. Liidus — O. Pärn. 6) Demokraatlikud riigid, eelarve, fašism ja sotsiaalkulud. 7) Sindi Ühine Haigekassa kassaliigetele arstiabi korraldamas. 8) Ravikorralduse reform Rakvere Ühishaigekassas. 9) Karin Liipor 10 aastat Rakvere Ühishaigekassa teenistuses — V. Luksepp. 10) Haigekassade tegevusest. 11) Sotsiaalkindlustus. 12) Töökaitse 13) Tervishoid. 14) Kinnitushisuse otsuseid. 15) EHL teateid. 16) Kirjandus.

Tegev toimetaja L. Johanson, kaastoimetaja Aug. Gustavson.

Vastutav toimetaja Karl Lukk.

Väljaandja Eesti Haigekassade Liit.

Ilmunud 16. jaanuaril 1935. a.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk tän. 2. 1935.